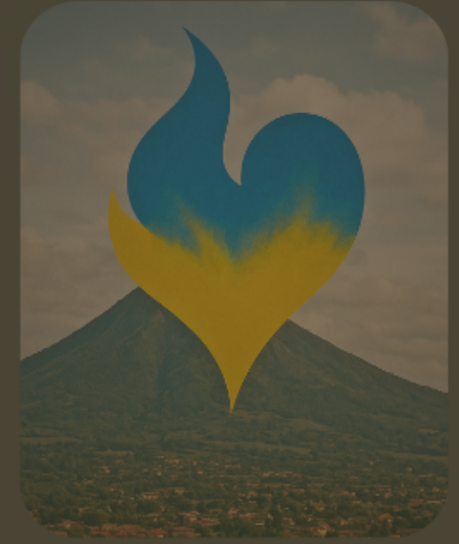
В’ячеслав Бігун

МІСІЯ:
СВОБОДА УКРАЇНИ

Тячівці — на щиті й у серці

В’ячеслав Бігун

МІСІЯ: СВОБОДА УКРАЇНИ

Тячівці — на щиті й у серці

Київ — 2025

В’ячеслав Бігун

МІСІЯ: СВОБОДА УКРАЇНИ

Тячівці — на щиті й у серці

Київ — 2025

УДК 035 (Довідники), 79 (084) (Збірники), 82-94 (Щоденники, авто/біографії), 77.044::355 (Військові фотозйомки), 018 (Абетковий каталог осіб), 316.3:159.953 (Соціальна пам'ять).

В’ячеслав Бігун — український науковець і кінематографіст, кандидат юридичних наук, магістр права (США), магістр кіномистецтва (ЄС), голова Наглядової ради Українського гільдії режисерів, член Європейської кіноакадемії

Бігун В. С.

Б59 **Місія: Свобода України. Тячівці — на щиті й у серці. — Київ: ТОВ «НВП „Інтерсервіс“» 2025. — 88 с.**

ISBN 978-966-999-552-0

У серці Карпат, на берегах Тиси, квітне Тячів — місто, яке стало вічним домом для десятків героїв, які поклали життя за свободу України. Ця книга — стисла оповідь про тих, хто пливе течією вічності, наче кача з народної пісні. Книга оповідає і про матерів, чиї серця носять вічні рубці, про дружин, які залишаються вдовами в найкращі роки життя, про дітей, які вже не почують батьківської поради і благословіння до шлюбу. Але це також історія сили, любові та пам'яті, яка може мотивувати підняти голову і продовжувати жити, плекаючи кращі спогади, втілюючи мрії наших героїв. Ця книга — і для тих, хто хоче зрозуміти, як чарівне місто на березі Тиси (і ширше — Тячівська територіальна громада: місто Тячів і чотири села) стало символом мужності, і для тих, хто шукає в історіях героїв частку світла для себе.

Книга видана коштом сім’ї Бігун та мецената Івана Куцини.

УДК 035, 79 (084), 77.044::355, 018, 316.3:159.953

ISBN 978-966-999-552-0

© В. С. Бігун, 2025

ЗМІСТ

Зміст **3**
Скорочення **4**
Плине кача по Тисині Тячева (від автора) **5**

Василь АЖБОТ	Воїн родини й землі на Херсонщині	8
Олег БИЧІН	Воїн, що лагодив життя і техніку	10
Михайло ГОЛУБКА	«Умка» — сержант мужності й вірності.....	11
Михайло ДЕЯК	Захисник і батько п’ятьох дітей	12
Андрій ДЗЮБАК	«Антибіотик» від зневіри і юрист, який став щитом	14
Павло ІВАНЧОВ	Хірург від Бога заради України	17
Сергій ІВАНЧОВ	Джовік — страж доріг	27
Федір ІТРИН	Двічі народжений	28
Микола КІЄНКО	88 днів на війні	29
Роман КОЗИЧКО	Воїн двох могил з-під Дебальцового	30
Олег КУЦИН	Тячівська легенда Карпатської Січі	32
Василь ЛЕГАЧ	Назавжди 33	50
Віталій МАЦОЛА	В бою за Перемогу	53
Іван МИКУЛЕЦЬ	Другий син мами на щиті	54
Микола МІДЯНКО	Дизайнер на війні	57
Михайло МОТРЯ	Воїн із серцем механіка	58
Роман НОСА	Тихий герой із сталевими руками	60
Олександр ОЛАГ	Командир із неспокійним серцем поета.....	61
Микола ОСТАПЕНКО	Санітар із серцем героя	64
Віталій ПАВЛЮК	Мамба з серцем майстра	65
Василь ПІПЧАК	Все було, є та буде добре.....	66
Віталій ПРОКОП	Футбольний лев і майстер чину.....	67
Андрій ПРУНИЦЯ	З Пушкіна на Пруницю	68
Аркадій СІДЕЙ	Залізний плуг	72
Денис ХВАТОВ	Золотий з Тячева	73
Володимир ХРИПТА	Золоті руки свободи	75
Артур ШАРУДИЛО	Малий лев великого серця	76
Анатолій ШУЛЬГА	З застави на Запоріжжя	79

Стисло про Тячів **80**
Про автора **87**

СКОРОЧЕННЯ

АТО ..... Антитерористична операція
бл. ..... Близько
БМП.....бойова машина піхоти
БО ..... благодійна організація
БПЛА ..... Безпілотний літальний апарат
В. Б. ..... В’ячеслав Бігун
ВГО ..... Всеукраїнська громадська організація
ВПО ..... внутрішньо переміщена особа
ГО ..... Громадська організація
док. ..... документальний фільм
ДРГ ..... диверсійно-розвідувальна група
ДУК ..... Добровольчий український корпус
ЗОШ ..... Загальноосвітня школа
ЗСУ ..... Збройні сили України
к/т ..... кінотеатр
КАБ ..... керована авіабомба
КМБ..... Курс молодого бійця
МОУ..... Міністерство оборони України
НГУ ..... Національна гвардія України
ор. .....орієнтовно
ОУН ..... Організація українських націоналістів
РПГ ..... Ручний протитанковий гранатомет
РФ .....Російська Федерація
с. ..... сторінка, сторінок
СПГ ..... станковий протитанковий гранатомет
ССО ..... Сили спеціальних операцій
ТБ ..... телебачення
ТРК .....Телерадіокомпанія
ТРО .....Територіальна оборона
ТЦК ..... Територіальний центр комплектування
УБД.....Учасник бойових дій
УНСО..... Українська Національна Самооборона
ФОП ..... фізична-особа підприємець
хв. ..... хвилин (хронометраж)

URI (анг.) ..... уніфікований ідентифікатор ресурсів

ПЛИНЕ КАЧА ПО ТИСИНІ ТЯЧЕВА

Це одне з найкрасивіших місць, яке творять Бог, природа і люди. Тиса, чиї береги з-поміж Карпат стають місциною, де споконвіку квітне Тячів, нині сумна. «Гей, плине кача по Тисині» — ці слова, народжені колись на берегах цієї річки, набувають нового смислу. Як те кача, що пливе рікою долі, десятки наших містян відпливають у вічність, боронячи рідну землю.

Чому так? Бо коли стоїш на березі Тиси біля мосту, який, сподіваємося, знову з'єднає береги малого і великого Тячева, здається: сама вода шумною течією несе історії. Це місце ще пам'ятає погляди закоханих, які поспішають любити один одного, радісний гомін дітей, які неподалік ходять до школи й вперше вчаться плавати, і очі рідних, що проводжають найдорожчих у дорогу...

Річка долі Тиса — не просто річка. Це — метафора життя: струмочок починається у горах, набирає сили, стає потужною течією і вливається у велике море. Так і наші герої: кожен — окрема крапля, яка з іншими стає потоком сили, що живить нашу землю чеснотою мужності і здійснює місію — свободу України.

Десятки струмочків долі зливаються і в єдиний потік пам'яті, який не пересихає. Як співається в тій славній пісні: «Сам не знаю, де погину» — вони дійсно не знали, де зустрінуть останню годину. Але знали, навіщо йдуть, і ця книга саме про це.

«Гей, погину я в чужім краю, Хто ж ми буде брати яму?» — ці слова тепер звучать по-новому. Проте наші хлопці не згинули в «чужому краю» — вони полягли на рідній землі, яку захищали. Так, та її частина за сотні кілометрів від домівок, бо наша Україна — простора й найбільша країна Європи, і вони передчували: одного дня путінська навала може прийти й окупувати Тячів. І подібне вже в історії було.

А що далі? Націоналізація, концтабори, тюрми й розстріли, якщо не повне знищення, як-от на сході України. Й тячівці, а, ширше, й закарпатці воюють у чужих арміях — заради чужих цілей. Й наші герої були праві, бо Тячів й нині стоїть, живе й квітне, й діточки, як наших героїв, так і тисячі інших, можуть відчувати себе вільно на рідній землі — завдяки чину наших героїв, які полягли, і чину багатьох інших, які, сподіваємося, повернуться живими і здоровими до своїх домівок.

«Ци не жаль ти, мамко, буде? Як би ж мені, синку, не жаль? Ти ж на моїм серцю лежав». Найважче — мамам. Мама Романа Козичка невдовзі після загибелі сина приєднується до нього в іншому світі. А деяким мамам — у двічі. Людмила Микулець втрачає двох синів — Михайла й Івана. Складно й чоловікам — так, Павло Іванчов, батько Сергія Іванчова, втратив відразу двох племінників. Мамам наших героїв — низький уклін, їхні серця довічно болітимуть від рубців — втрат. Тяжко й дружинам, які залишаються удовами в найкращі роки життя. Доньки й сини пам'ятатимуть тата, нерідко, лише з фотографій й вже не зможуть попросити благословення до шлюбу чи доброї справи. Рідні в смутку вже не чекатимуть цих родичів у гості. Ми всі цього разу в скорботі. Бо хоч нашим героям, як колись, «яму» копають не «чужі люди», краяни — й далі з болем у серці й вдячністю в очах.

Все ж спробуймо, якщо й так, поплакавши й втираючи сльози, підняти голову. Бо час плекати кращі спогади, наче квіти в саду, здійснювати мрії наших Героїв у нашому житті. Наша сила, сила українців — у здатності любити і пам'ятати: нашу історію, наших людей. Тих, хто стає частиною живої історії нашого краю.

Хто вони — ці Герої[1]?

Це книга про них як про героїв, але вона не прагне пишної героїзації. Вона, натомість, прагне розповісти про героїв як про звичайних людей, які живуть й далі з-поміж нас, у нашій пам'яті. Ця книга прагне оживити імена, додати інформації та смислів поза прізвищами і стендами, залишаючи цей меморіальних літопис нащадкам. (Воно, сподіваємося, буде доповнюватися, з різних причин. Й можливі неточності будуть виправлятися, нові історії — доповнюватися.)

Тож книга робить спробу висвітлити чи підсвітити долі, як тих, хто народився і жив у Тячеві, так і тих, хто жив у Тячівській територіальній громаді (склад громади — це 5 населених пунктів: місто Тячів і чотири села: Лази, Округла, Руське Поле, Тячівка). Всі вони для нас — тячівці. Микола Мідянко — з Тячівки, Олександр Олаг, Микола Кієнко, Аркадій Сідей, Віталій Мацола (народився в Бедевлі) — з Тячівських Лазів, де проживали. Кілька з наших героїв стали тячівцями, приїхавши до міста, Тячівської громади, — за покликом долі, праці, стосунків — як-от Володимир Хрипта з Виноградівщини, Анатолій Шульга з Чернігівщини.

Частина полеглих — професійні військові (як-от, наприклад, Олександр Олаг, Василь Піпчак, Артур Шарудило), але більшість — ті, хто з початком Великої війни за Незалежність добровільно мобілізувався, мобілізувався за повісткою, став на службу за контрактом. Частина полеглих мали досвід участі в бойових діях ще з початку 2014 року — як-от, наприклад, Михайло Деяк, Михайло Мотря, Андрій Пруниця. Частина з героїв, зазначених у книзі — ветерани, які не були у війську з початком російського вторгнення 2022 року, як-от — Сергій Іванчов і Федір Ітрин.

---

[1] Кілька слів про те, що ми маємо на увазі під словом *герой*. Поняття *героя* походить із давньогрецької традиції, де воно позначає постаті «між людьми і богами». Це діти богів і людей. Герої античного світу — Ахілл, Геракл — напівбожественні істоти, котрі виявляють надзвичайну відвагу, силу й жертовність, стаючи взірцями для громади. У Римі це поняття набуває політичного відтінку: героєм вважають того, хто своєю доблестю служить республіці. В епоху середньовіччя героїзм з'єднується з ідеалом лицарства — відвага поєднується з честю, служінням Господу та захистом слабших. У новітню добу слово «герой» починає охоплювати не лише воїнів, а й мислителів, митців, провідників, котрі змінюють хід історії чи уособлюють моральний ідеал. Герой — це вже не тільки воїн із мечем, а й той, хто бере на себе відповідальність, протистоїть несправедливості й здатен жертвувати особистим заради спільного.

В українській традиції герой асоціюється із боротьбою за свободу та гідність. У козацьку добу героїзм втілюється у постатях запорозьких отаманів, які уособлюють не лише військову звитягу, а й ідею волі — особистої та колективної. У XIX-XX століттях героїзм переходить у площину національного відродження: Шевченко й Франко постають героями духовного спротиву, а пізніше — герої визвольних змагань XX століття (Петлюра, воїни УНР, бійці УПА), які обрають шлях самопожертви заради державності. У новітній історії — від Революції на граніті до Революції Гідності, а особливо у війні проти російської агресії після 2014 року — слово «герой» стає щоденною реальністю. «Герої Небесної Сотні» та «Герої України», які загинули на фронті, уособлюють найвищу форму героїзму — віддати життя, щоб інші жили у свободі.

Український герой — це не лише воїн. Це і журналіст, який документує правду під обстрілами, і кінематографіст, який щоденно й благочинно творить серіал «Україна в огні 2», документуючи звитягу воїнів, російські воєнні злочини, і лікар, який рятує життя у прифронтовому шпиталі; і волонтер, який везе харчі й зброю, ризикуючи своїм життям. Героїзм тут полягає не у прагненні слави, а в готовності поставити спільне понад особисте. Це — екзистенційний вибір, який в умовах війни стає щоденним: бути чи не бути Людиною. Саме тому українське суспільство говорить сьогодні: «Герої не вмирають» — адже герой, навіть упавши, живе у пам'яті, культурі, у відвойованій свободі.

Чимало тячівців на щиті — солдати й офіцери легендарної 128 бригади: Василь Ажбот, Олег Бичін (ремонтна рота), гранатометники Михайло Голубка і Михайло Деяк, водії Сергій Іванчов і Аркадій Сідей, Роман Козичко, офіцери Олександр Олаг і Василь Піпчак, а також Михайло Мотря й Анатолій Шульга.

Так, кожна історія героя — вона індивідуальна. Але є ті стежки, якими ходили багато з них, і якими нині ходять їхні діти і наші містяни. У «першій школі» (нині — це Тячівський ліцей №1 ім. В. Ґренджі-Донського), як і в інших школах міста, вчилися, як-от, серед інших Василь Ажбот, Павло Іванчов, Роман Козичко, Олег Куцин, Михайло Мотря, Микола Остапенко, Віталій Павлюк, Андрій Пруниця та інші. У так званій «другій» школі навчався Денис Хватов.

Чимало тячівців на щиті — випускники ПТУ (нині — Тячівський професійний ліцей), як-от Олег Бичін, Михайло Голубка, Роман Козичко, Михайло Мотря, Роман Носа, Денис Хватов. Їх пам’ятають і вшановують у Ліцеї.

Більшість наших героїв загинули в розквіті сил. Лише 33 роки, як і Ісус Христос, прожили на землі, відійшовши в світ кращий, Василь Легач, Олександр Олаг і Микола Остапенко. Наймолодші полеглі: це Іван Микулець (22 роки: 8 118 днів життя), Василь Піпчак (23 роки — 8 561 день життя). Найстарші полеглі (якщо не брати до уваги для цих цілей померлих наших ветеранів) — це легендарний воїн Олег Куцин (56 років: 20 662 дні життя) і Анатолій Шульга (54 роки: 19 766 днів), який загинув внаслідок ракетного удару росіян по розташуванню 128 бригади.

В цій книзі — не тільки воїни з Сил оборони. З-поміж інших і Павло Іванчов, який проводить свої дитячі та юнацькі роки в Тячеві, де проживають батьки й сестра Дана, постійно приїздить до міста й опісля. Він стає дійсно великим хірургом, науковцем, який рятує сотні й тисячі життів, нерідко в надскладних операціях. Автор цих рядків знає це з власного досвіду і спостережень, бо місяць провів у лікарні, де працював Павло Васильович, і вдячний йому і його Батькам. Благо, що за життя академіка Іванчова вдалося відзняти один фільм про нього й, можливо, народиться — ще один, констатуючи його людський і професійний подвиг. Павло Іванчов, який врятував і багато воїнів на операційному столі, гине від авіаудару російського дрона за дні до дня народження Мами, яку він збирався привітати, під Києвом. Він залишається у серці і пам’яті багатьох.

Полеглі тячівці — різних етнічностей, часто змішаних: українці, румуни, угорці (як-от Володимир Хрипта з позивним «Мадяр»), ймовірно, роми, навіть росіяни (за прізвищем). Всі вони — наші герої, бо загинули за нас, за Україну, за її майбутнє.

Гей, плинуть качата у вічність. Пливуть течією нашої пам'яті. Вони не зникають — стають частиною живого потоку, що живить нашу любов до рідного краю. І якщо і коли ви йтимете вулицями Тячева, які теж уже носять імена наших захисників, придивіться до облич людей. У кожному може бути частка їхнього світла. Це можуть бути й діти та внуки наших героїв. Наші герої пливуть у вічність, але світло їхнє залишається в нашій пам'яті та серці, в родоводі, в цих історіях, в кожній хвилі, що обіймає береги рідного Тячева.

Василь АЖБОТ

46 років (17 402 дні), військовослужбовець

Воїн родини й землі на Херсонщині

Життєпис і шлях	▪ **Ажбот Василь Юрійович** (17. 02. 1976, Тячів — 15. 10. 2022, район Бериславської громади, Херсонщина) — український військовослужбовець. ▪ Виховання і навчання: Василь народився в Тячеві 17 лютого 1976 року. Навчається в Тячівській загальноосвітній школі (нині — ліцей №1 ім. В. Ґренджі-Донського). В 11 років втрачає маму, яка хворіє, й змушений рано (з 14 років) братися за роботу для підробітку; з дитинства набирається життєвого досвіду у складних обставинах. До початку повномасштабного вторгнення працює і живе у Тячеві, де з дружиною Світланою виховує сина Едуарда.
Військова служба	▪ У 1994-1996 роках — строкова служба (танкові війська). Звільняється зі строкової у званні старшого сержанта. ▪ Повернувшись у цивільне життя, з початком повномасштабного вторгнення Росії знову стає на захист України — в ЗСУ. З 26 березня 2022 року служить у 128 бригаді (оперативне командування «Захід»). ▪ Звання — старший сержант.
Останній чин	▪ 18 жовтня 2022 року рідні отримують сповіщення: Василь зникає безвісти під час бойових дій. Майже два місяці родина шукає його. ▪ Згодом з’ясовується: 15 жовтня 2022 року він гине під час штурмових дій поблизу населеного пункту П’ятихатки у районі Бериславської громади на Херсонщині.
Поховання	▪ Алея Героїв міста Тячева (17. 12. 2022). ▪ У Тячеві прощання з воїном відбувається за місцевими традиціями: місто проводжає свого Героя «живим коридором» від стадіону до центральної площі.
Увічнення, шана	▪ Ім’я Василя Ажбота включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ Рішенням 17 сесії Тячівської міської ради № 1853 від 2 березня 2023 року В. Ю. Ажботу присвоєно звання «Почесний громадянин Тячівської територіальної громади» (посмертно).

Спогади

- Дружина Світлана: «Василь мотивував себе тим, що хто, якщо не він, захистить свою сім'ю, своїх дітей, онуків».
- Дружина Світлана: «Він зателефонував о шостій ранку 15 жовтня 2022 року. Сказав, що йдуть у наступ, й запевнив, що все добре. А за два дні вже принесли сповіщення, що наш Василь зник безвісти. Ми оббивали пороги усіх структур і відомств. Телефонували у морги і лікарні. Хапалися за заперечні відповіді як за хитку соломинку і щиро-щиро вірили у диво. За два місяці виснажливого чекання я вирушила сама на пошуки нашого Героя. Серце підказало їхати до Кривого Рогу. У тамтешньому морзі не втішилися моїй ініціативності, не розуміючи, чому припхалася, якщо мене ніхто сюди не відправляв. Утім, всі ж вони люди. Відкрили списки… Дива не сталося. Там я впізнала свого коханого. Хто подібного не пережив, на щастя, не може уявити мій стан у той момент. А ще ж треба було якось дати знати рідним…».

- Дружина Світлана (17. 12. 2023, ФБ): «Рідненький наш, сьогодні рівно рік з того дня, як після довгих пошуків ми тебе поховали. Минув рік, а здається, ніби це було лише вчора. Болю не минає — жодної секунди, жодного дня, щоб ми тебе не згадали. Дуже сильно любимо, сумуємо й ніколи не забудемо. Ти назавжди в наших серцях».

Цікаві факти

- Василь був присутній на святі першого дзвонила своєї внучки 1 вересня 2022 року.
- Ажбот — доволі рідкісне прізвище в Україні. За демографічними даними каталогу «Рідні», є лише кілька його носіїв — усі на Тячівщині.

Родовід

- Дружина Світлана Юріївна, син Едуард (у шлюбі з Сніжаною (Ажбот-Білич) з 10. 08. 2015) має двох доньок — внучок Василя — Міхаела (15. 01. 2021) і Міла (старша за віком).

Цифровий спадок

- ФБ: www.facebook.com/profile.php?id=100015334997308
- ФБ дружини: https://www.facebook.com/svetlana.azbot
- Сюжет про відкриття меморіалу: Вічна слава Героям! [відеоролик відкриття меморіал. стел загиблих Героїв в м. Тячів). URI: https://youtu.be/Z-eX5Asifko

Олег БИЧІН

41 рік (15 058 дні), майстер з ремонту, військовослужбовець

Воїн, що лагодив життя і техніку

Життєпис і шлях	▪ **Бичін Олег Юрійович** (10. 02. 1982, Тячів — 04. 05. 2023) — український військовослужбовець. ▪ Виховання і навчання: Олег народився в Тячеві 10 лютого 1982 року. Навчається в Тячівській школі № 2. Професійну освіту здобуває в Тячівському ПТУ (нині — Тячівський професійний ліцей). ▪ Діяльність і кар'єра: Працює слюсарем з експлуатації та ремонту газового устаткування. З 2020 року — на меблевій фабриці ДП «Ламелла» в Тячеві.
Військова служба	▪ 2 квітня 2022 року, у розпал великої війни, Олег добровільно служить — його мобілізовує Тячівський РТЦК. ▪ Звання — солдат. На службі Олег виконує роль електрозварника-вулканізаторника саме у відділенні ремонту техніки, підтримуючи мобільність військової техніки 128 бригади (ремонтна рота).
Останній чин	▪ З офіційного повідомлення Тячівської міської ради: «солдат Бичін Олег Юрійович відданий військовій присязі на вірність Українському народу, виконавши військовий обов'язок, помер 4 травня 2023 року».
Поховання	▪ Похований із військовими почестями на місцевому кладовищі — Алея Героїв міста Тячева (17. 12. 2022). ▪ У Тячеві прощання з воїном — за місцевими традиціями: місто проводжає свого Героя «живим коридором».
Увічнення, шана	▪ Ім'я Олега включено до меморіалу слави та пам'яті «Україна нескорена», який вшановує загиблих героїв Тячівщини.
Цікаві факти	▪ Олег Бичін — це людина, яка своїми руками робила добро: у мирі ремонтував техніку й меблі, у війні — відновлював броню. Його праця продовжує жити у вдячності громади.
Родовід	▪ Тячівська міська рада: «Не дочекалися з війни Олега мати Тетяна Миколаївна, брат, цивільна дружина Євгенія, рідні та близькі».
Цифровий спадок	▪ ФБ: www.facebook.com/profile.php?id=100027235296614 ▪ Сюжет про відкриття меморіалу: Вічна слава Героям! URI: https://youtu.be/Z-eX5Asifko

Михайло ГОЛУБКА

43 роки (15 779 днів), робітник і військовослужбовець

«Умка» — сержант мужності й вірності

Життєпис і шлях	▪ **Голубка Михайло Володимирович** (09. 09. 1980, Вижниця, Чернівецька область — 22. 11. 2023, н. п. Малі Щербаки, Запорізька область) — український робітник і військовослужбовець. ▪ Виховання і навчання: Михайло народився 9 вересня 1980 року в місті Вижниця на Буковині. Навчається в Тячівській загальноосвітній школі № 1 (1985-1995). Професійну освіту здобуває в Тячівському ПТУ (нині — Тячівський професійний ліцей) за професією слюсаря ремонтника та етектрозварника ручного зварювання (1995-98). ▪ Діяльність: У 2004 році одружується, виховує двох дівчаток, з 2014 — участь у російсько-українській війні.
Військова служба	▪ Строкова служба: 1999-2000. ▪ Добровольцем проходить військову службу за контрактом в АТО в 2014-2015 роках, з березня 2016 по серпень 2016, з лютого 2017 до серпня 2017 року. ▪ З травня 2020 по листопад 2020 року в ЗСУ на посаді командира гармати. Звання — солдат. ▪ Неодноразово відзначається грамотами. ▪ 7 листопада 2023 року Михайло приєднується до лав ЗСУ. Сержант, командир гранатометного відділення взводу вогневої підтримки 128 бригади.
Останній чин	▪ 22 листопада 2023 року гине під час обстрілу ПТК в районі н. п. Малі Щербаки Запорізької області.
Поховання	▪ Похований із військовими почестями на місцевому кладовищі — Алея Героїв міста Тячева (грудень 2023).

	▪ У Тячеві прощання з воїном відбувається за місцевими традиціями: 1 грудня 2023 року місто проводжає свого Героя «живим коридором».
Увічнення, шана	▪ Ім’я Михайла Голубки включено до меморіалу слави та пам’яті «Україна нескорена», який вшановує загиблих героїв Тячівщини. ▪ Рішенням 24 сесії Тячівської міської ради восьмого скликання від 14 грудня 2023 року Голубці Михайлу Володимировичу присвоєно звання «Почесний громадянин Тячівської міської територіальної громади» (посмертно).
Спогади, думки	 ▪ Вікторія: «Знаєте, Тячів — красиве містечко посеред Карпат… І це справді благословенний Богом край, де багато чоловіків із району воюють. Хтось пішов добровільно, багатьох просто забрали з вулиці — просто забрали і відправили на війну. Це люди, які навіть не мали поняття, що то є і як воно там… А місто живе звичним життям, живе, розбудовується. Цікаво: чим місто допомагає тим, кого забрали й відправили захищати нашу країну? Не волонтери, не люди, які збирають копійка до копійки — а місто… (просто думка, після цієї звістки… [про загибель Михайла Голубки] і після декількох розмов із тими, хто там, на війні…)». ▪ Сергій Гера: «Хай твоїй душі буде легко. Спокій тобі, і пам’ятаю Птіца. Захищай нас із неба!».
Цікаві факти	▪ Позивний — «Умка». ▪ Любив грати в футбол. ▪ Тячівська міська рада: «Михайло Голубка був хорошим сім'янином, люблячим чоловіком, чудовим батьком, вірним побратимом та надійним другом. По життю: добрий справедливий та чесний. До кінця свого життя любив та захищав свою Батьківщину».
Родовід	▪ 2004 року одружується і разом з дружиною виховують двох прекрасних доньок — Оксану та Марію.
Цифровий спадок	▪ Сюжет про відкриття меморіалу: Вічна слава Героям! URI: https://youtu.be/Z-eX5Asifko

Михайло ДЕЯК

46 років (17 110 днів), військовослужбовець

Захисник і батько п'ятьох дітей

Життєпис і шлях	▪ **Деяк Михайло Михайлович** (30. 11. 1975, Тячів — 04. 10. 2022, район н. п. Нова Кам'янка на Херсонщині) — український військовослужбовець. ▪ Виховання і навчання: Михайло народився 30 листопада 1975 року в Тячеві. Вчиться у «першій» школі (випуск 1992). ▪ Діяльність: Проживає у Тячеві з дружиною Світланою і 5 дітьми, бере участь у російсько-українській війні.
Військова служба	▪ Строкова служба: 25. 05. 1995 — 28. 06. 1996 (в/ч 55408), далі — після переведення — у військовій частині 0253, де служить до 22 листопада 1996 року. ▪ Учасник бойових дій: 2. 06. 2015 — 21. 07. 2016. ▪ «На другий день повномасштабного вторгнення був призваний за мобілізацією. Солдат, гранатометник гірсько-штурмового взводу 128 бригади».
Останній чин	▪ Михайло гине 4 жовтня 2022 року під час штурмових дій поблизу села Нова Кам'янка (Херсонська область).
Поховання	▪ У Тячеві його зустрічає живий коридор: від міського стадіону до його рідного будинку на вулиці Леонтовича. Похорон відбувається 20 жовтня 2022 року.
Увічнення, шана	▪ Ім'я Михайла включено до меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві — разом з іншими полеглими героями — особлива форма вшанування на головній площі міста. ▪ Рішенням 17 (позачергової) сесії Тячівської міської ради восьмого скликання Михайлові присвоєно звання «Почесний громадянин Тячівської територіальної громади» (посмертно, 02. 03. 2023).
Цікаві факти	▪ Михайло Деяк — людина, яка від дитинства вчилася відповідальності, у зрілості — любові, а на війні — жертовності. Його шлях — це шлях чоловіка, що став опорою сім'ї й народу.
Родовід	▪ Тячівська міська рада: «Михайло був люблячим та чуйним чоловіком для своєї дружини Світлани, найкращим батьком п'ятьох дітей. Працював та проживав разом зі своєю родиною у рідному місті Тячів».

Андрій ДЗЮБАК

43 роки (17 402 дні), юрист, військовослужбовець

«Антибіотик» від зневіри і юрист, який став щитом

Життєпис і шлях

- **Дзюбак Андрій Васильович** (13. 12. 1979, Тячів — 03. 02. 2023, район н. п. Іванівське на Донеччині) — український юрист і військовослужбовець.
- Виховання і навчання: Андрій народився в Тячеві 13 лютого 1979 року. Він навчається у Тячівському ліцеї № 1, де запам’ятовується як здібний та активний учень, а вищу освіту здобуває як юрист у Львівській торговельній академії.
- Діяльність і кар’єра: Після завершення навчання Андрій Дзюбак повертається до рідного міста, де працює за фахом юриста. Згодом він змінює професійну діяльність і працює в ЗФ ПАТ «Укртелеком», де він вважається гарним фахівцем. У 2009 році одружується з Тетяною з Мукачева (в пари народжуються донька і син), а з 2010 року розпочинає підприємницьку діяльність у сфері надання інтернет-послуг. Андрій активно долучається до громадського життя міста — з 2015 року входить до складу виборчої комісії, а пізніше очолює Тячівську територіальну виборчу комісію.

Військова служба

- У перші дні великої війни волонтерить.
- 27 лютого 2022 року Андрій добровільно приходить до Тячівського РТЦК та СП, мобілізується до ЗСУ. Попри травму хребта погоджується на проходження служби.
- 2 червня 2022 року його відряджають до 51-го батальйону, де він займає посаду старшого навідника кулеметного відділення кулеметного взводу частини А4117 (3-й окремий полк зв'язку ЗСУ).
- «У червні 2022 року його відправляють на полігон в Ужгородському районі. Згодом

	— Київщина, Харківщина, Донеччина, Куп’янськ, Бахмутський район… Наприкінці жовтня 2022 року приїздить у відпустку». ▪ Андрій виконує обов'язки старшого солдата — вірно служить присязі й проявляє мужність у бою.
Останній чин	▪ Андрій вважається зниклим безвісти під час виконання бойового завдання на Бахмутському напрямі з лютого 2023 року. ▪ За певними даними, пошуки тривають близько 6 місяців. ▪ З’ясовується, що він гине 3 лютого 2023 року під час виконання бойового завдання в районі населеного пункту Іванівське (Донецька область). Йому було 43 роки.
Поховання	▪ Алея Героїв міста Тячева (25. 08. 2023, прощання 24. 08. 2023 у капличці Зарваницької Божої Матері, чин похорону очолював владика Ніл). ▪ У Тячеві прощання з воїном — за місцевими традиціями: місто проводжає свого Героя «живим коридором».
Увічнення, шана	▪ Ім’я Андрія Дзюбака включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ Рішенням Тячівської міської ради Андрію присвоєно звання «Почесний громадянин Тячівської територіальної громади» (посмертно, 2023).
Спогади	▪ Дружина Тетяна Дзюбак (18. 11. 2023): «Андрій з самого початку прийняв рішення охороняти свою землю. Основним мотивом у нього було — не дати молодим хлопцям і дівчатам гинути на цій непотрібній нікому війні, для того, щоб вони продовжували наш український рід. Прийняв рішення, залишив дітей, доньку і сина, мене, дружину, маму, брата, своє улюблене місто. Завдячуючи його досягненням, ми маємо на даний час мир і спокій».

- Василь Патяник: «Схиляю голову! Разом починали служити з Андрієм! Вічна йому пам’ять! Пам’ятаємо! Не забудемо!»
- Маріанна Негря: «Вічна пам'ять герою, Андрій Васильович, був дуже хорошою та справедливою людиною! Щирі співчуття родині!».
- Світлана Ключкей: «Щиро співчуваю родині, декілька разів зустрічались у справах, завжди допомагав, дякую герою. Як важко втрачати таких доброзичливих людей».

Цікаві факти

- Позивний — «Антибіотик».
- З дитинства любив тварин. У дорослому віці Андрій у сім’ї завів собаку породи коллі рідкісного чорно-білого окрасу.
- Один із засновників Тячівської районної організації Молодіжного об’єднання «Наше покоління».
- Захоплювався мотоциклами. Мав ДПТ: отримав серйозну травму хребта: «з 2-го до 6-го хребця вживили титанову пластину». Травма — наявність титанової пластини — дозволила впізнати тіло Андрія після загибелі.
- Дружині, за її словами, дарував гроші радше ніж подарунки: «Бери гроші, купиш щось собі, бо боюся не вгодити».
- У лютому 2023 року, в останній розмові з дружиною, розпорядився про переказ коштів на придбання будинку для сім’ї.
- За словами дружини наприкінці жовтня 2022 року, коли Андрій приїхав у відпустку (а «то були найщасливіші дні у нашому житті»), вони навідалися на кладовище, до його батька, який помер від ковіду. За словами дружини: «Всі тут будем» — констатував Андрій, провівши поглядом перші могили загиблих Героїв».
- На прощанні, як бажав Андрій, грали мелодію «Чотири пори року» Вівальді.

Родовід

- Дружина Тетяна, малолітні діти: донька Крістіна та син Юрій.

Павло ІВАНЧОВ

52 роки (19 261 день), хірург, науковець і педагог

Хірург від Бога заради України

Життєпис і шлях

- **Іванчов Павло Васильович** (2. 06. 1972 — 25. 02. 2025, Київ) — видатний український хірург, учений і педагог, чия діяльність істотно вплинула на розвиток української медицини.
- Виховання і навчання: Павло — син архітектора Василя Георгійовича і медика Марії Іванівни Іванчових — народився 2 червня 1972 року в пологовому відділенні Тересвянськоі дільничної лікарні (батьки тоді проживали у родинному помісті в селі Бедевля, що біля Тячева). Він навчається в «першій школі» Тячева, де мешкають і працюють його батьки. З дитинства виявляє інтерес до медицини, що згодом визначає його професійний шлях.
  - 1995: З відзнакою закінчує медичний факультет Ужгородського державного університету.
  - 1995-1997: Навчання в інтернатурі за спеціальністю «Хірургія» на кафедрі факультетської хірургії № 2 Національного медичного університету імені О. О. Богомольця.
  - 1997-1999: Навчання в клінічній ординатурі за спеціальністю «Хірургія».
  - 1999-2002: Навчання в очній аспірантурі за спеціальністю «Хірургія».
  - 2003: Захист кандидатської дисертації на тему: «Хірургічна тактика при гострокровоточивих рецидивних після органозберігаючих операцій та резекцій шлунку пептичних виразках».
  - 2011: Захист докторської дисертації на тему: «Хірургічні аспекти гастродуоденальних кровотеч пухлинного походження» — науковий ступінь доктора медичних наук.
  - 2021: Отримує другу вищу освіту, закінчивши економічний факультет Національної академії управління. Захищає другу докторську дисертацію на тему: «Державне управління трансформацією медичної системи України на ринкових засадах» і здобуває науковий ступінь доктора економічних наук.
- Діяльність і кар’єра: Професійна діяльність Павла Іванчова тісно пов'язана з Національним медичним університетом

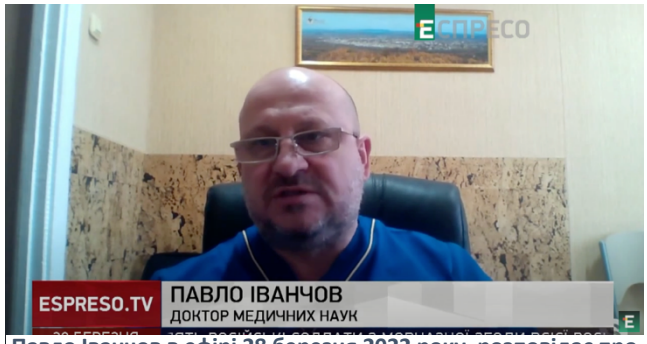
імені О.О. Богомольця (НМУ) та клінічною практикою. Основні етапи кар'єри:

- З 2002: Асистент кафедри факультетської хірургії № 2 НМУ.
- З 2003: Відповідає за лікувальну роботу та зв'язок кафедри з практичною системою охорони здоров'я.
- З 2010: Доцент кафедри хірургії № 3 НМУ.
- 2013-2021: Професор кафедри хірургії № 3 НМУ.
- З квітня 2021: Завідувач кафедри хірургії № 3 НМУ. Керівник клінічної бази та відповідальний за лікувальну роботу відділення хірургії № 3 Київської міської клінічної лікарні швидкої медичної допомоги та хірургічного відділення Київської міської клінічної лікарні № 12.

- Професійні досягнення:
  - Висококваліфікований хірург з вищою кваліфікаційною категорією. Виконує повний спектр операцій на органах черевної порожнини, включаючи малоінвазивні лапароскопічні та надскладні онкологічні операції.
  - Двічі стажується у США (2006, 2007) у шпиталі California Pacific Medical Center (Сан-Франциско) у клініках трансплантології, лапароскопічної хірургії, хірургії печінки, жовчних шляхів і підшлункової залози.
- Наукова діяльність:
  - Автор і співавтор близько 200 наукових праць, 21 патенту України на винахід, 2 свідоцтва про реєстрацію авторського права, 1 підручника, 1 наукового посібника та 1 монографії.
  - Під його керівництвом проводяться дисертаційні дослідження з актуальних питань ургентної хірургії та онкохірургії.
- Адміністративна та громадська діяльність:
  - Дійсний член (академік) Української академії наук (з 2017).
  - Голова Відділення медико-біологічних наук Української академії наук (з 2021).
  - Член Вченої ради НМУ імені О.О. Богомольця.
  - Член Спеціалізованої вченої ради з присудження наукового ступеня доктора наук. Президент Української асоціації доказової хірургії

Обставини під час війни

Павло Іванчов в ефірі 28 березня 2022 року, розповідає про роботу свого медичного закладу в Києві. На задньому плані – панорамна світлина міста Тячева, знята з гори Нересен

- Попри можливість працювати за кордоном, Павло Іванчов залишається і працює в Україні.
- З початком російсько-української війни в 2014 році, й, особливо, з початком великої війни за Незалежність з 24 лютого 2022 року, залишається в Києві й проводить операції й на військових (див., напр.: https://www.youtube.com/watch?v=6yj_aj4oPKA).
- Його професійна діяльність як лікаря, педагога та керівника медичної установи тісно пов'язана з наданням медичної допомоги в умовах повномасштабної російської агресії проти України.
- Його робота — частина оборонного аспекту охорони здоров'я країни.

Останній чин

- 25 лютого 2025 року, близько 23:00, російський ударний безпілотник типу «Шахед» влучає у приватний будинок у селі Крюківщина на Київщині. На момент удару Павло Іванчов перебуває удома з дружиною, журналісткою Тетяною Кулик. Обидвоє гинуть на місці внаслідок атаки.
- Рятувальники, які прибувають на місце події, гасять пожежу та дістають з-під завалів тіла загиблих. Тіла направляються на судово-медичну експертизу.

- 26 лютого НМУ ім. Богомольця та «Укрінформ» офіційно підтверджують загибель.

Поховання

- Павло Іванчов і Тетяна Кулик поховані на Байковому кладовищі в Києві (3. 03. 2025).

Увічнення, шана

- Павло Іванчов залишає по собі величезну спадщину не лише у вигляді наукових праць і вчених, але і в пам'яті тисячі врятованих ним пацієнтів та колег.
- Визнання та нагороди (серед інших):
  - Подяка МОЗ України (2013).
  - Лауреат Премії Кабінету Міністрів України (2014, за розроблення та впровадження інноваційних технологій у хірургії).
  - Заслужений лікар України (2018).
  - Лауреат Національної премії України імені Бориса Патона (за колективну роботу «Організація екстреної медичної допомоги та лікування гострої крововтрати в умовах бойових дій та клінічній практиці»).
  - Орден «Медична слава» (2018).
  - Медаль «Знання, душу, серце — людям».
  - Медаль Святого Архістратига Михаїла (2021).
  - Відзнака Святого Великомученика і Цілителя Пантелеймона (2021).
  - Медаль «За самовіддане служіння науці» (Міністерство фінансів України та Державний податковий університет, 2022).
  - За видатні досягнення у прогресі суспільства нагороджений «Срібною медаллю» Української академії наук (2022).
  - За особливі заслуги перед Українською Природою та у зв'язку з 75-річчям Українського товариства охорони природи нагороджено Почесною ювілейною грамотою (2022).
  - Національна премія України імені Бориса Патона 2022 року — за роботу «Організація екстреної медичної допомоги та лікування гострої крововтрати в умовах бойових дій та клінічній практиці» (у складі колективу).

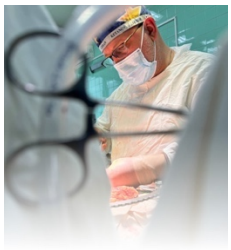

- Пам'ять Павла Іванчова увічнюють у науковому та освітньому середовищі. Він залишиться взірцем відданості професії, мужності та незламності в умовах війни.

Пряма мова (Павло Іванчов)

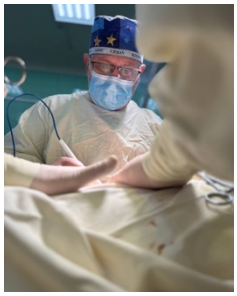

- **Про успіх:** «Дія — основний ключ до успіху. Сьогодні ми говоримо про сьогоднішній день. І від того, яким буде завтрашній день, залежить те, як ми живемо сьогодні. Мене часто запитують — і пацієнти, і колеги по науковому цеху: «Ким ви себе вважаєте сьогодні?» Ви знаєте, у мене немає іншої позиції, як тільки сказати: «Сьогодні я є той, хто я є. Я є лише сьогодні». А що я можу сьогодні? Сьогодні я можу те, що можу саме сьогодні. І якщо ми будемо правильно розставляти акценти в нашому житті й досягати чогось сьогодні, це стане передумовою для того, щоб завтра піднятися ще на одну сходинку й зробити більше. Тому я ретельно готуюся до завтрашнього дня і до майбутнього, але намагаюся все виконати сьогодні» (Джерело: тут і далі з передачі «Завтра буде завтра» Тетяни Кулик, опублікованої у березні 2021 року).
- **Про професію хірурга:** «Перш за все, людина, коли робить вибір стати хірургом, повинна зрозуміти, що їй доведеться повністю змінити свій стиль життя. Адже на перший погляд хірургія та медицина взагалі — це білі халати, все красиво і прекрасно. Але насправді — ні. Ми розуміємо, що хірургія — це не лише білі халати, і не завжди чудово та прекрасно. Бути хірургом — це дуже почесно, але хірург не має права бути поганим хірургом. Це моє переконання. Є певна проблема в медицині: праця лікаря не завжди отримує належну оцінку та визнання. Бути хірургом — означає бути відповідальною людиною. Я завжди кажу молодим інтернам і лікарям, які проходять у нас стажування з хірургії: хірургія починається з дисципліни. Це дисципліна, це відповідальність. І коли ці два поняття вже сформовані в особистості людини, тоді головне і безапеляційне — це професіоналізм».
- **Про ургентну хірургію**: «Я працюю у системі ургентної хірургічної допомоги. Наше відділення надає допомогу пацієнтам із гострою хірургічною патологією. Це стани, які безпосередньо загрожують життю людини. У кожного хірурга є досить короткий проміжок часу, щоб правильно встановити діагноз, зорієнтуватися і прийняти рішення про необхідність проведення екстреної операції, невідкладної чи ранньо відстроченої — тобто кого, коли і як оперувати. Дуже важливими є хірургічна тактика і вибір стратегії, адже від цього залежить результат нашої роботи та подальше життя пацієнта. Тому ургентна хірургія — це дуже складний

щабель нашої роботи. Адже планова хірургія і ургентна хірургія — це зовсім різні речі. Ургентна хірургія — це не лише вдень і вночі, це цілодобове надання медичної та хірургічної допомоги населенню Києва».

- **У ваших руках.** «У хірургії я рідко зустрічав людей із низьким рівнем відповідальності. Все ж таки відбувається певна селекція: на певному етапі ті, хто не відповідає цим вимогам, відсіюються. Вони переходять у інші спеціальності, які, можливо, не вимагають таких зусиль і такої відповідальності. Адже не кожна людина здатна приймати миттєві рішення. Уявіть собі: ніч, біля вас карета швидкої допомоги, яка привезла пацієнта. Лікар швидкої говорить: «Пацієнт втратив свідомість, у нього було блювання». І у вас лічені хвилини, щоб зорієнтуватися: оцінити стан хворого, визначити порядок надання медичної допомоги, хоча б припустити діагноз, підтвердити його інструментально і паралельно провести заходи для стабілізації пацієнта. Потім, коли діагноз встановлено — наприклад, виявлено кровотечу або можливий перитоніт — ви приймаєте рішення про оперативне лікування. І знаєте, що вночі в операційній будете самі, а життя пацієнта повністю в ваших руках».
- **Про рівень нашої медицини**. «Ми говоримо, що можемо лікувати не гірше, адже існує поняття стандартизації лікувальних підходів з точки зору професійних стандартів. Якщо ми хірурги в Україні, це не означає, що ми відірвані від світу. Ми читаємо ті самі книжки, вивчаємо ті самі проблеми, працюємо і з наукового, і з практичного боку. І дуже часто наш досвід лікування ургентних станів набагато більший, ніж за кордоном. Хочу навести приклад. В Європі чи Америці поняття «гостро ускладнена виразкова хвороба» майже не існує. Чому? Бо для них виразка — це невеликий дефект слизової оболонки шлунка чи дванадцятипалої кишки, який виявляється на ранньому етапі. Ми ж маємо справу з гострими ускладненнями, бо пацієнти не звертаються вчасно до гастроентеролога. Якщо звернення своєчасне, проводиться гастроскопія, пацієнт отримує базовий препарат згідно міжнародних стандартів, наприклад Маастрихтського консенсусу, призначається противиразкова терапія — і він здоровий. Але якщо хворий не знає про виразку і не звертає уваги на симптоми, продовжує жити і працювати, не дотримується дієти та режиму, хвороба прогресує. Тоді вже виникає проблема, з якою боремося ми, хірурги, тоді як у світі з виразкою зазвичай борються гастроентерологи. Ось вам простий приклад. Я не можу сказати, що професійність наших

хірургів нижча, ніж на Заході. Західна медицина, звичайно, часто на крок попереду, деколи говорять навіть на десять кроків. Але це все відносно. Ми ж не запізнилися назавжди і не відстали назавжди. Мені особисто не до вподоби такі категоричні вислови. Щоб робити такі твердження, спершу треба поїхати туди, окунутися в сферу, відчути її на власному досвіді — і тоді можна говорити з повною об'єктивністю».

- **Про стажування у США**: «Я двічі стажувався у США. Пропонували все, але я відмовився, бо вирішив працювати в Україні… Захід відкритий для всього світу, і я радий, що він відкритий для України та наших фахівців будь-якого рівня. Я двічі проходив стажування за кордоном. Перше було за програмою «Від лікаря до лікаря» — я потрапив до Сан-Франциско, у Pacific Medical Center. Там я вперше занурився в американську медицину і закохався в неї. Мене вразила технологічність проведення операцій. Вона дозволяє мінімально інвазивно виконувати втручання. Те, що ми робимо сьогодні вручну, часто більш травматично і тривало. У США активно використовують електрохірургічні пристрої — LigaSure, ультразвукові десектори, монобіполярні генератори для роз'єднання тканин і коагуляції. Операції проводяться на «сухому полі», а з'єднання тканин — сучасними степлерними технологіями. Сьогодні ці технології починають з'являтися і у нас. Головне — навчитися ними користуватися, їздити за кордон або вчитися в клініках України, де вони застосовуються».
- **Про обмін досвідом.** «Програма «Від лікаря до лікаря» передбачала взаємообмін. Я розповідав про стан медицини в Україні, ми показували, як виконуємо деякі процедури. Американські колеги були здивовані, бачили, що ми можемо робити. Ми сиділи за столом, обговорювали, як кожен би зробив те чи інше, і завжди знаходили консенсус. Час у Каліфорнії дав мені можливість переоцінити багато професійних моментів і по-іншому подивитися на оперативні втручання. Технологічність і сучасні підходи дуже допомагають. Але я переконався, що немає ніякої дефективності в тому, що робимо ми в Україні. Головне — бажання, знання та людський фактор. Саме завдяки цьому ми долаємо труднощі, пов'язані з недофінансуванням або браком технічних засобів».
- **Про повернення додому**. «У 2007 році Майкл Бротман, керівник клініки в Каліфорнії, запропонував мені практикувати в США. Але я делікатно відмовився. По-перше, я писав докторську дисертацію про гострокровоточивий рак шлунка — це була моя

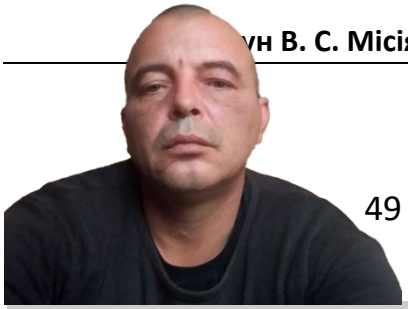

пріоритетна робота. По-друге, я дав слово своєму вчителю, що завершую її. І по-третє, я люблю Україну. Я зрозумів, що все, що робиться в Америці, можна робити і в Україні. Тому, повернувшись, я вирішив «робити Америку» тут. Я оптиміст. Ми можемо досягти американського рівня лікування в Україні, ми до нього наближаємося. Якщо система змінюватиметься, а реформування вже починається, незабаром з'являться умови для якісного медичного процесу на сучасному рівні. Я в цьому переконаний».

- **Про шлях**. «У мене іншого шляху немає. Пройшовши тернистий шлях і знаючи, як працювати, попри все я продовжую працювати — для людей. Досвід, який я набув, я зобов'язаний використовувати щодня протягом 22 років практичної діяльності як лікар-хірург. Я не можу зійти з цієї дороги — я її ще не завершив».
- **Про вчителів**. «Немає досконалості, немає ідеальних людей. Але я завжди вдячний своїм учителям. Немає хірурга без школи, без вчителя. Особливо низько кланяюся академіку Петрові Дмитровичу Фоміну, моєму наставнику, керівнику кафедри хірургії №3. Це мій хрещений батько в хірургії. Він не просто вчив, а допомагав виправляти помилки, навіть о третій чи четвертій годині ночі. Він допоміг мені повірити в себе. Ще один важливий вчитель — хірург Олександр Вікторович Заплавський. Саме він навчав мене робити апендектомії — моя перша операція».
- **Про «штучний шлунок»**. «Це частина моєї наукової роботи. Під час докторської дисертації я займався шлунком із кровотечами, пухлинами. Мета — вдосконалити існуючі методи лікування і розробити нові. В Америці я побачив методику гастректомії, яку модифікував. Разом з академіком Фоміним запатентували ці операції. Так з'явився «штучний шлунок» з органічного матеріалу пацієнта. Ці операції зараз успішно проводяться в нашій клініці».
- **Мрія**. «Моя мрія — щоб в Україні якість медичної допомоги піднялася на вищий рівень. Хочеться працювати в клініці, повністю оснащеній сучасними інноваційними технологіями, щоб повертати їх на службу людям».

Цитати, спогади	▪ Тетяна Кулик: «Вчора — це історія, сьогодні — це подарунок долі, а завтра — таємниця. У кожного своя, а завтра буде завтра. Його мета найближчим часом запровадити американський рівень медицини в Україні. Отже, йдемо у завтра з професором-хірургом Павлом Іванчовим» (з передачі). ▪ З повідомлення НМУ імені О.О. Богомольця: «Він був тим, хто уособлював наш Університет, хто створював його таким, яким він є зараз... Був людиною, яку можна було ставити у приклад студентам, що прагнуть стати кваліфікованими лікарями і відповідальними громадянами». ▪ «Павло Іванчов був хірургом-онкологом, лікарем з великої літери. Його покликанням було — рятувати людей, і не одна дуель зі смертю завершилася його перемогою». ▪ Друг та колега Євген Лісниця: «Його внесок у хірургію пухлинного походження неоціненний... Від Іванчова залежало життя багатьох пацієнтів — як тих, кого він уже врятував, так і тих, кому діагнози ще тільки мають поставити».
Натхнення і мотивація	▪ Постійне самовдосконалення: Шлях від студента-відмінника до професора та керівника кафедри, отримання двох докторських ступенів у різних науках — взірець прагнення до знань. ▪ Відданість справі: Навіть у найнебезпечніші дні повномасштабного вторгнення він не припиняв працювати та оперувати, рятуючи життя. ▪ Педагогічна спадщина: Він не лише сам був чудовим хірургом, але й готував нове покоління лікарів, передаючи їм свої знання та досвід. ▪ Громадянська позицію: Залишаючись в Україні під час війни та продовжуючи виконувати свою роботу, він показав приклад мужності та відповідальності перед суспільством. ▪ Людяність: Його прагнення брати на себе найважчих хворих свідчить про високий рівень гуманізму та справжнє покликання.

Цікаві факти	 ▪ Батьки Павла Іванчова, як і сестра Дана, більшість свого життя проживають у Тячеві, де й працюють. ▪ Павло Іванчов був одним з небагатьох українських учених, який мав два докторські ступені: доктора медичних наук (2011) та доктора економічних наук (2021). ▪ Проходить стажування у США у відомій клініці — California Pacific Medical Center у Сан-Франциско, де отримує сертифікати з трансплантології та лапароскопічної хірургії. ▪ Професор Іванчов був президентом Української асоціації доказової хірургії, що підкреслює його прихильність до сучасних, науково підтверджених методів лікування. ▪ Павло Іванчов проводив збори коштів для військових (наприклад, «Збір коштів для 109-ї бригади спеціальної роти розвідки | Ірина Коваль і Павло Іванчов», див.: https://www.youtube.com/live/hMBZ_GEZ078). ▪ Разом із дружиною, Тетяною Кулик, вони були прикладом подружньої пари, де обидва були відомими та успішними у своїх галузях — медицині та журналістиці. ▪ Публікації праць, зокрема англомовні, виходять друком й після відходу з земного життя Павла Іванчова.
Родовід	▪ Мама Марія Іванівна, сестра Дана, двоє дітей.
Цифровий спадок	▪ https://www.facebook.com/pavlo.ivanchov ▪ https://www.instagram.com/doc.ivanchov ▪ Наукові публікації: https://orcid.org/0000-0001-6201-4203 ▪ YT: https://www.youtube.com/@doctorpavloivanchov6727 ▪ Остання зйомка: Тетяна Кулик // Україна в огні 2. Серія 1122. URI: https://youtube.com/shorts/hB2TATTt3PE ▪ Maestro. Будьте здорові (реж. В'ячеслав Бігун, 2021) // URI: https://youtu.be/XFTBVudN-wM

Сергій ІВАНЧОВ

49 років (17 979 днів), водій, військовослужбовець

Джовік — страж доріг

Життєпис і шлях	▪ **Іванчов Сергій Павлович** (17. 08. 1975, Тячів — 06. 11. 2024) — український водій і військовослужбовець. ▪ Виховання і навчання: Сергій народився 17 серпня 1975 року в Тячеві, де навчається і працює.
Військова служба	▪ «Мобілізований 31 липня 2014 року, пройшов підготовку та вже восени направлений на одну з найгарячіших ділянок фронту — Дебальцеве». ▪ 128 бригада: «Сергій Іванчов служив водієм, доставляв побратимів і командування на бпоклости, виконував бойові завдання під постійними обстрілами. В умовах жорстоких боїв, холоду, нестачі води та зв'язку він не лише вистояв, а й врятував життя 13 українських бійців, вивізши їх із-під вогню». ▪ «Пройшов пекло шахти «Полтавська», де українським солдатам доводилося протистояти диверсійним групам. буквально віч-на-віч».
Останній чин	▪ «На жаль, 6 листопада 2024 року серце мужнього воїна зупинилося навіки».
Поховання	▪ Алея Героїв міста Тячева (7 листопада 2024). ▪ Чин поховання — у каплиці Свято-Успенського собору міста Тячів на вулиці Незалежності — поруч із районним судом.
Увічнення, шана	▪ Ім’я Сергія включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві.
Пряма мова (Сергій)	▪ «Найважче було не жити під обстрілами, а не мати змоги зв'язатися з рідними. Листи дітей, підтримка волонтерів і любов до доньки допомагали не зламатися. Ми боролися заради майбутнього наших дітей». ▪ «Я — українець. І пишаюсь цим. Передаю далі» (ФБ, 13. 10. 2022).
Цікаві факти	▪ Позивний — «Залізний воїн», «Джовік».
Родовід	▪ Донька.
Цифровий спадок	▪ https://www.facebook.com/profile.php?id=100040841288397 ▪ https://www.facebook.com/sergej.ivancov.296658 ▪ https://www.facebook.com/profile.php?id=100049172001825

Федір ІТРИН

61 рік (22 547 днів), підприємець і військовослужбовець

Двічі народжений

Життєпис і шлях	▪ **Ітрин Федір Федорович** (30. 04. 1963, Тячів — 21. 01. 2025) — український підприємець і військовослужбовець. ▪ Федір Федорович проживав у Тячеві на вулиці Партизанська.
Служба	▪ Публічно відсутня інформація.
Останній чин	▪ Помирає у віці 61 року 21 січня 2025 року.
Поховання	▪ Алея Героїв міста Тячева. ▪ Чин поховання — 23 січня 2025 року.
Увічнення, шана	▪ Ім’я Федора включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві.
Спогади	▪ Василь Цепін: «Співчуття родині... Я запам’ятав Федю ще з дитинства. У селі був новий ставок — великий і глибокий — і я вперше в житті умовив батька поїхати туди в вихідний покупатися. Якраз старші хлопці плавали біля греблі, і Федя пропав з виду — потонув. Батько — до речі, тезка Феді — опинився в потрібний момент у потрібному місці. Він пірнув, знайшов хлопця під водою і витягнув. Штучне дихання... і хлопець ожив! Він прожив після цієї події ще майже півстоліття, переживши рятівника на десять років».
Цікаві факти	▪ З 23 липня 2001 зареєстрований як ФОП з основним КВЕДом 52.62.0 Роздрібна торгівля з лотків та на ринках
Родовід	▪ Одружений (дружина Наталія), двоє доньок.
Цифровий спадок (ФБ)	▪ facebook.com/profile.php?id=100007133265332

Микола КІЄНКО

45 років (16 514 дні), військовослужбовець

88 днів на війні

Життєпис і шлях	▪ Кієнко Микола Анатолійович (05. 08. 1979, с. Лази, Тячівщина — 21. 10. 2024, н. п. Погребки, Курщина) — український військовослужбовець. ▪ Виховання і навчання: Микола — син Василини та Анатолія Кієнків — народився 05 серпня 1979 року в селі Лази на Тячівщині, де здобуває освіту в Лазівській загальноосвітній школі, та проживає далі з родиною. ▪ Діяльність: Створює сім'ю, виховує доньку Тетяну (03. 01. 2003 р. н.). Проживає з літньою мамою Василиною, про яку турбується.
Військова служба	▪ 25 липня 2024 року, у віці близько 45 років, мобілізований долав ЗСУ Тячівським РТЦК та СП. ▪ Несе службу на посаді стрільця Четвертого десантно-штурмового відділення Третього десантно-штурмового взводу Першої десантно-штурмової роти Першого десантно-штурмового батальйону військової частини АО281 (95 ОДШБр). За іншими даними — в складі 82 ОДШБ. ▪ «За час служби Микола проявляє себе як сумлінний та відповідальний військовослужбовець. Він відмінно виконує свої обов'язки, користувався авторитетом серед побратимів і є прикладом високої мотивації та моральної стійкості».
Останній чин	▪ «21 жовтня 2024 року, виконуючи свій військовий обов'язок, Микола героїчно гине у бою за свободу та Незалежність України поблизу населеного пункту Погребки, Суджанського району, Курської області РФ».
Поховання	▪ Рідне село Лази. Чин поховання — 29. 10. 2024. Прощання відбулося з військовими почестями, його провели в останню путь живим коридором мешканці громади
Увічнення, шана	▪ Ім'я Миколи включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві.
Цікаві факти	▪ Між 25 липня 2024 року (дня мобілізації) і 21 жовтня 2024 (днем загибелі) — 88 днів.
Родовід	▪ Мама Василина, донька Тетяна та брат Василь.

Роман КОЗИЧКО

30 років (11 030 днів), військовослужбовець

Воїн двох могил з-під Дебальцового

Життєпис і шлях	▪ **Козичко Роман Іванович** (07. 12. 1984, Тячів — 18. 02. 2015) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання і навчання: Роман народився 7 грудня 1984 року в Тячеві. Він навчається у Тячівській ЗОШ І-ІІІ ступенів № 1 імені В. Ґренджі-Донського та здобуває професійну освіту у Тячівському професійному ліцеї. Далі, за даними самого Романа, навчається в Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (НАДПСУ), яка є державним вищим навчальним закладом у місті Хмельницький, що готує фахівців для прикордонної служби.
Військова служба	▪ 2006 році його приймають на службу за контрактом на посаду старшого патрульного прикордонної застави «Тячів» Мукачівського прикордонного загону. ▪ У 2010 році він звільняється до запасу. ▪ 31 липня 2014 року його мобілізовують за третьою хвилею часткової мобілізації у 128 бригаду, де він служить як головний сержант взводу. ▪ Бере участь у бойових діях, зокрема в боях за Дебальцеве.
Останній чин	▪ Роман гине 18 лютого 2015 року під час обстрілу в районі Дебальцеве на Донеччині. ▪ «Була інформація, що під час передислокації військ з Дебальцевого 18 лютого 2015 року, транспорт, у якому вивозили загиблого воїна до Артемівська потрапив під обстріл та залишився на території, що контролюється російськими бойовиками. На початку березня тіло бійця було доставлене до моргу Донецька».
Поховання	▪ 6 березня 2015 року з військовими почестями відбувається похорон у місті Тячів. ▪ Повідомляється, що через помилку спочатку поховали тіло іншого воїна. 21 липня 2015 року відбулося перепоховання.
Увічнення, шана	▪ Ім’я Романа включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві.

	▪ Портрет Романа розміщено на меморіалі «Стіна пам’яті полеглих за Україну» у Києві (секція 6, ряд 2, місце 35). ▪ Указом Президента України № 282/2015 від 23. 05. 2015 йому посмертно присвоєно орден «За мужність» III ступеня. ▪ 7 жовтня 2015 року на фасаді Тячівського професійного ліцею, де навчався Роман, встановили меморіальну дошку на честь загиблого. ▪ Ім’я Романа включено до меморіалу «Україна Нескорена», відкритого в Тячеві. ▪ 20 вересня 2015 року йому присвоюють звання «Почесний громадянин міста Тячів» (удостоєний посмертно — нагороду приймає батько).
Спогади, цитати	▪ Священник на церемонії прощання: «Ці молоді воїни віддають своє життя на нашу землю, за незалежність. За те, щоб ми мали можливість далі жити, і народжувати, і продовжувати земне життя.
Цікаві факти	▪ Ймовірно, чин похорону Романа Козичка став найбільшим у часи російсько-російської війни — в прощанні взяли участь кілька тисяч присутніх. ▪ 7 березня 2015 року в Тячеві, замість тіла Романа, як з’ясувалося пізніше в липні 2015 року (за даними волонтера з Берегова Ярослава Федура), було поховано тіло іншого воїна. Роман Васильович Башняк (14. 04. 1972 — 31. 01. 2015) з 30-ої бригади теж загинув під Дебальцево. Перепохований 23 липня 2015 року в селі Новофастів.
Родовід	▪ Без Романа залишаються батьки. Його мама помирає 9 травня 2015 року, не переживши сина — у віці 49 років. ▪ За повідомленням преси у Романа залишилася 4- чи 5-річна донька (на 2015 рік).
Цифровий спадок (ФБ)	▪ https://www.facebook.com/roma.kozychko

Олег КУЦИН

56 років (20 662 дні), громадський і військовий діяч

Тячівська легенда Карпатської Січі

Життєпис і шлях

- **Куцин Олег Іванович** (23. 11. 1965, Івано-Франківськ — 19. 06. 2022, с. Вірнопілля, Харківщина) — український громадський, політичний та військовий діяч, командир 49-го окремого стрілецького батальйону «Карпатська Січ», керівник «Легіону Свободи», член Політради ВО «Свобода».

Родина Куцинів — батьки Олега і сам Олег, 1966 рік

- Виховання і навчання: Олег — син Івана Миколайовича і Лідії Іванівни Куцин — народився 23 листопада 1965 року в Івано-Франківську (куди народжувати приїхала його мама, родом з Прикарпаття). Дитинство та юнацькі роки Олег проводить у Міжгір'ї, й найбільше — в Тячеві, де на місцевому заводі «Зеніт» і на будівництві працюють його батьки. Національну свідомість у ньому формують сімейні традиції: родичі по материнській лінії пов'язані з боротьбою в лавах УПА, зазнали репресій радянської влади. Батьки за батьківською лінією, родом із Нересниці на Тячівщині, розповідають Олегу і його молодшому брату Миколці про чин воїнів Карпатської Січі.

Олег малюком

- Закінчує Тячівську ЗОШ №1 імені Василя Ґренджі-Донського (1972-82). У 1982-1984 навчається в Івано-Франківському інституті нафти і газу. Після строкової служби в армії (1986-1989) продовжує освіту у Львівському політехнічному інституті. Згодом — з часом — закінчує Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України.
- Діяльність і кар'єра: Після завершення навчання з 1987 року працює на Тячівському заводі «Зеніт», де проходить шлях від майстра до в.о. директора.
- Політика та громадська діяльність: 1989 року вступає у Народний рух України за перебудову. 4 жовтня 1989 року вперше вивішує синьо-жовтий прапор у Тячеві. У 2005-2006 роках, після Помаранчевої революції — перший заступник голови Тячівської райдержадміністрації.

	Депутат Тячівської міської ради (два скликання). З 2015 року очолює «Легіон Свободи» — комбатантське об'єднання ВО «Свобода». 2022 року призначений першим заступником директора Комунальної організації «Муніципальна охорона» у Києві.
Військова служба	▪ 2014: Створює добровольчий підрозділ «Карпатська Січ», який бере участь в обороні Донецького аеропорту, боях за Піски, Водяне та Опитне. ▪ 2015: Напередодні Різдва отримує поранення під час боїв за селище Піски. ▪ 13 квітня 2016 року Окрема зведена штурмова рота «Карпатська Січ» була розформована. ▪ 2022: Після початку повномасштабного вторгнення очолює відроджений батальйон «Карпатська Січ». У травні 2022-го (інколи згадується дата 19 травня) батальйон входить до складу ЗСУ як 49-й окремий стрілецький батальйон. ▪ Бере участь з підрозділом у боях за Київ, Київську область (Ірпінь, Бровари), на Ізюмському напрямку. ▪ Має військове звання молодшого лейтенанта. ▪ Командує обороною села Вірнопілля на Харківщині, де його підрозділ зупиняє наступ 1-ї гвардійської танкової армії РФ.
Останній чин	▪ 19 червня 2022 року Олег Куцин гине під час обстрілу на командному пункті в селі Вірнопілля на Харківщині.
Поховання	▪ Київ: 22 червня 2022 року на Центральній алеї Байкового кладовища після прощання на Майдані Незалежності.
Увічнення, шана	▪ Ім’я Олега Куцина включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ Іменем Олега Куцина названі вулиці в Пам’ятника дошка на фасаді будинку на вулиці Олега Куцина в Тячеві, де він виріс і живуть його батьки

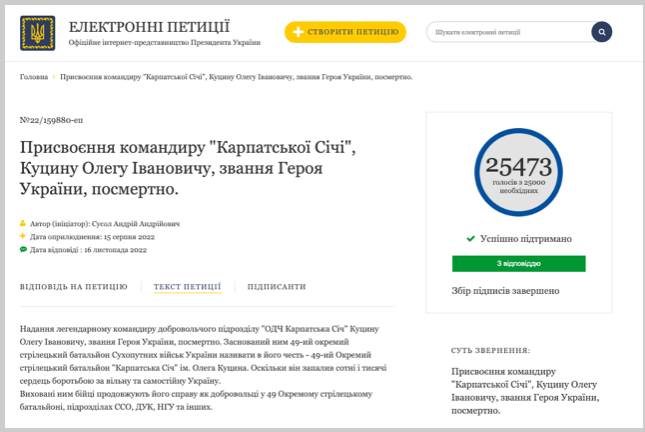

Побратими і знайомі Олега Куцина під час відкритого турніру з боксу його імені, Тячів, червень 2025

багатьох містах України, як-от: Тячів, Ужгород, Стрий, Ізюм, Конотоп.

- Ім’я Олега Куцина носить батальйон «Карпатська Січ».
- У Тячеві відкривають пам’ятну дошку у ліцеї № 1.
- У 2023 році також встановлюють дошку на вулиці, що тепер носить його ім’я — на будинку, в якому він виріс й живуть його батьки — Іван Миколайович і Лідія Іванівна.
- Тячівська громада щорічно проводить турнір із боксу пам’яті Героя України за участю родини та спортсменів.
- Його називають Героєм України, петиція з понад 25 000 голосів передається Президентові для вивчення.
- Нагороджений Указом Президента від 11 листопада 2024 року посмертно — орден Богдана Хмельницького III ст.
- У соцмережах та ЗМІ Олега Куцина називають «легендою українського націоналізму» та «символом незламності».

ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ
Офіційне інтернет-представництво Президента України

СТВОРИТИ ПЕТИЦІЮ

Головна › Присвоєння командиру "Карпатської Січі", Куцину Олегу Івановичу, звання Героя України, посмертно.

№22/159880-еп

Присвоєння командиру "Карпатської Січі", Куцину Олегу Івановичу, звання Героя України, посмертно.

Автор (ініціатор): Сусол Андрій Андрійович
Дата оприлюднення: 15 серпня 2022
Дата відповіді : 16 листопада 2022

ВІДПОВІДЬ НА ПЕТИЦІЮ | ТЕКСТ ПЕТИЦІЇ | ПІДПИСАНТИ

Надання легендарному командиру добровольчого підрозділу "ОДЧ Карпатська Січ" Куцину Олегу Івановичу, звання Героя України, посмертно. Заснований ним 49-ий окремий стрілецький батальйон Сухопутних військ України називати в його честь - 49-ий Окремий стрілецький батальйон "Карпатська Січ" ім. Олега Куцина. Оскільки він запалив сотні і тисячі сердець боротьбою за вільну та самостійну Україну.
Виховані ним бійці продовжують його справу як добровольці у 49 Окремому стрілецькому батальйоні, підрозділах ССО, ДУК, НГУ та інших.

25473
голосів з 25000 необхідних

Успішно підтримано

З відповіддю

Збір підписів завершено

СУТЬ ЗВЕРНЕННЯ:

Присвоєння командиру "Карпатської Січі", Куцину Олегу Івановичу, звання Героя України, посмертно.

Пряма мова (Олег Куцин)

- «Я знав, що ця війна буде. Я просто переживав, що ця війна буде без мене».
- Про «Карпатську Січ»: «Мені пощастило — я побачив нову когорту українських героїв, які гідно стали в один ряд з тими, про кого читав, ким захоплювався. І мав щастя формувати цю силу».
- «Отримав привітання від своїх внучок Яринки і Соломійки. Зробили своїми руцями. Дякую, рідні, дідусь вас дуже любить» (ФБ, 29. 11. 2018).
- «Ми усвідомлюємо, що зараз вирішується доля Української держави та Нації. Тому йти на фронт необхідно. Ні американські «джавеліни», ні англійські «енлави» за нас цю боротьбу не виграють. Лише ми, українці, здатні подолати ворога, бо ми породили цю імперію і лише ми з допомогою здорового цивілізованого світу, здатні її знищити».

Серце мами – Лідія Іванівна Куцин

- **Лідія Іванівна Куцин:** «Я мала двох дітей – Олега та молодшого сина Миколку. Олег був дуже здібним від самого дитинства, надзвичайно кмітливим і рухливим. Завжди хотів більше знати, постійно читав, цікавився історією, політикою, літературою. Багато допомагав удома – і на городі, і в хаті. Молодший син теж був працьовитим, але спокійніший, врівноваженіший. Хлопці гарно вчилися, любили співати, особливо українських пісень. У школі їх знали як здібних і вихованих».

Лідія з батьками – дідусем і бабусею Олега Куцина

- **Про себе.** «Звати мене Ліда Іванівна Куцин. Я мама Олега Івановича Куцина. Як мама, я завжди казала «Олежику, синочку» або просто «синочку» – як до нього, так і до його брата. Я народилася на Прикарпатті, у Долинському районі, в селі Тяпче. Прізвище по чоловікові – Куцин, а дівоче – Грицей. Грицей Лідія Іванівна. Мені 84 роки. Народилася я 7 березня 1941 року. Закінчила Львівський політехнічний інститут, будівельний факультет. За професією я інженер-будівельник і все життя працювала за цією спеціальністю.
- **Про родину**. «Родина має велике значення у моєму розумінні. У нас на Прикарпатті завжди казали: «З якого ти роду? З якої ти родини? Який твій рід, які твої батьки,

діди?». По татовій і по маминій лінії так і було. Батько мій народився в селі Яворові Долинського району на Прикарпатті. Мама народилася в Долині. У мене є рідний брат Олег. Він ще живе. Більше братів і сестер у мене не було. Ми росли удвох у мами й тата. Але тато рано помер. Народився він у 1903 році, а помер у 1953, у 50 років. Мама прожила 82 роки, померла у 1995 році».

Сім'я Куцин – батьки і брати Олег і Микола

- **Мамина родина**. «Мамин рідний брат, 19-річний хлопець, чудовий музикант, грав на скрипці. Його теж забрали в Сибір. Спершу ми отримували від нього листи, де він просив вислати мішечок цибулі, бо зуби гнили. Потім листи перестали приходити. Мій син Олег намагався знайти відомості про нього, але нічого не вдалося. Він не повернувся. Ще мамину рідну сестру теж вивезли із чоловіком. Чоловік там помер, вона прожила довше, але теж у Сибіру й померла. Сибіряки тоді казали, що прибалти й українці – це народ Богом присланий, бо завжди в них чисто й охайно, все доглянуте. А вивозили фактично ні за що. З татової лінії – брат у Сибіру, з маминої – брат і сестра. Хтось повертався після 10-15 років, хтось ні. А ми, діти, все це чули й знали, що треба мовчати. Бо серед ночі могли постукати у двері й вікна: «Проверка паспортов!»».
- **Про виживання**. «Ми виховувалися в дуже важких умовах. Усі документи і хата були записані на маму. Коли тато помер, пенсії ми не отримували, і матеріально жити було важко. Мама була кравчинею, дуже гарною, обдарованою. Шила прекрасно, і завдяки цьому ми виживали. Але після смерті тата маму спаралізувало. Братові було два з половиною рочки, а мені – 12. Мама лежача, шити не може, тата немає, пенсії немає. Ми опинилися у дуже скрутному становищі – матеріально й морально. У нашому селі була знахарка-зільниця. Я з подружкою пішла до неї, і вона приготувала для мами ліки, навчила, як лікувати. Лікарі казали, що мама не житиме, а ця жінка сказала: «Разом натирайте, лікуйте, а на другий день кладіть маму у бочку з солоною водою».

Тарас, син Олега Куцина з його батьками – Лідією Іванівною і Іваном Миколайовичем у тячівській квартирі, де виріс Олег Іванович

Так ми й робили. І цим методом ми підняли маму на ноги. Потім мамин брат із Долини привіз нам їжі – картоплі, буряків. Бо був такий голодний і тяжкий час, що ми фактично виживали з останніх сил. Потроху вибралися. Мама шила, я вчилася, знала, що мушу закінчити школу і здобути освіту».

- **Татова родина**. «Родина тата була заможна, але радянська влада все по-своєму відрегулювала. Тато дивом уникнув Сибіру – його брат був засланий. Приїхав до нас родич із Москви і порадив написати «колгосп» у документах, інакше всіх би вивезли. Тому тато залишився, а його рідного брата забрали».
- **Про атмосферу вдома в Лідії Іванівни**. «У нашій родині завжди було тепло, навіть попри труднощі. Ми не жили в достатку, але ніколи не втрачали оптимізму. Увечері збиралися всі разом, говорили, співали. Я завжди намагалася, щоб діти мали гарний приклад перед очима – і працьовитості, і чесності, і любові до України. Діти знали, що ми не маємо права забувати про своє коріння. Я часто повторювала: «Ми українці. Маємо триматися свого й берегти своє».
- **Про життя і побут.** «Життя було важке. Робота займала більшість мого часу. Часто треба було залишати дітей вдома самих, бо я працювала на будівництві і мусила контролювати людей, техніку, матеріали. Але я знала: хлопці впораються. Вони справді допомагали у всьому. У нас було господарство – город, квіти, худоба. Без цього ми б не витягнули матеріально. Все робили разом: садили, пололи, збирали. Потім продавали, щоб мати гроші на книжки й навчання для дітей».

Батьки Олега біля його пам'ятника в Холодному Яру

- **Бандерівка?** «Я бандерівка. Я така тому, що ця людина робила все, аби було добро. Нам не треба було чужої території. Нам не треба було нікого завойовувати, чужої мови — нікого. Ми жили у злагоді з Богом. Ми акуратненько, гарненько в неділю всією родиною, маю на увазі ми, наш український народ, ішли в церкву, молилися, просили Бога, сповідалися і жили спокійно. Що ми, скажіть, будь ласка, заважали тим москалям? Чим ми їм заважали? Ми їх не чіпали. Дайте ви нам спокій. Ні, треба було того українця нищити з одного періода на другий. То століттями, то не рік-два, а то століттями і привчати. До чого вони нас привчили? Вкрасти — раз. Збрехати — два. Образити людину — три. Перелюб нахомити — чотири. Перелюбці — так любити свою жінку або чоловіка, ще декількох. Того мися навчили в москалів. А в нас була сім'я, і народ знав, що це моя сім'я і так має бути. Якщо я буду грішити — значить, кажуть, гріх великий так жити. І діти мали знати, що ми маємо бути в одній хаті всі разом. І коли в нас в хаті живе дідо або бабця — головне місце за столом у них, у діда, у бабці старшого покоління. Потім у батьків. А наше місце там, де вже нам сказали. Розумієте, що все мало своє місце, своє відношення, от своя повага. Все А чого ми навчилися?»
- **Про родинні цінності.** «Я завжди казала дітям: «Бережіть один одного. Сім'я – це найважливіше. Якщо будете разом, нічого не зламає». Це залишилося з дитинства, бо я сама пережила важкі часи – смерть батька, хворобу матері, голод. І я хотіла, щоб мої діти мали опору у своїй родині».
- **Про справедливість.** «В Олега було дуже велике почуття справедливості. Він ненавидів брехню. Він помагав скільки міг і як міг, тому що по-всякому жилося. Я вже казала і ще раз повторюю: хлопці важко жили і важко виживали. Тим більше, він був «свободовець», а «Свобода» в Закарпатті не цінувалася. І завжди було важко пристосуватися. А Олег міг працювати, міг бути корисним. Якби його оцінили так, як треба, він би дуже багато користі приніс. Бо він був здібний хлопець…».
- **Про пісні і своє.** «Олег мені ніколи не проспівував. Тільки коли був у армії, то він розказав потім уже і тато… і я вже точно не знаю, як то все було. А я кажу: «Звідки він то знає?». Каже: «Я заспівував українські пісні, коли вони там маршировали і так далі». «Відки ти знав? — кажу. — Ти ж не співав, синочку». А він каже: «Ну, як, мам, відки знав? А дорога з Закарпаття в Прикарпаття і назад — всю

дорогу співала українських пісень. І я так вчився». Олег дуже любив все українське. Все — ліс, гриби збирати, спілкуватися з народом. Він був щирим українцем. Він любив своє. Ніхто не каже, що чуже не треба поважати. Чуже треба любити, бо кожен має свою культуру, свою ситуацію, свої відносини. Але своє треба любити. Я завжди кажу: чуже поважай, а люби своє. Своє рідне треба. Не треба говорити про своє зневажливо, а завжди говорити про своє з великим Божим даром і з захопленням».

- **Вразливість і рід.** «Олег був дуже вразливий, і почуття справедливості в нього було велике. Він дуже реагував на це все. Я наведу приклад. Виходить дівчина заміж, а жених — звідки. Та звідки? А з якого він роду? Це було перше запитання. Бо що в нас на Прикарпатті, і, напевно, у вас на Закарпатті, має значення не скільки в тебе багатства, машин чи яка хата, а з якої ти родини, з якого роду. Розумієте? Цим я можу похвалитися — і татів рід, і мамин рід. Життя було, дрібницькі чвари траплялися, але ми вміли якось долати й знали, як себе вести, щоб не робити зла іншому. І це було в Олега. Я переживала, якщо комусь щось не так сказала. І він переживав так само. Він не міг інакше».
- **Про мрії і прагнення.** «Моя найбільша мрія була, щоб діти здобули освіту і жили чесно. Щоб не боялися правди. Щоб відстоювали Україну, де б вони не були. Бо я добре знала, що таке втрати і переслідування, і не хотіла, щоб наступне покоління повторювало той самий шлях».
- **Про чин.** «Пам’ятаю випадок. Приїхала з ним у Київ, я лишилася в машині, а він кудись пішов. Дзвонить його телефон. Я взяла слухавку. Питають: «То Олег Іванович?» — «Ні, то мама Олега Івановича». Передайте йому, що приїхала мама того хлопця, що треба йти в лікарню,

купити ліки. Це було після 2014 року. Я вже зрозуміла з Олега, що стріляли в того хлопця, він був поранений, і Олег його влаштовував у лікарню. Все треба було купити, дістати, а потім думати, як із того виходити, бо потрібні були гроші. Він дуже сердився, аби я нікому не казала про фінансові проблеми. Але це ж важливо знати: у трудні моменти він не відмовляв, навіть коли треба було ризикувати. Ми, що могли, — допомагали».

Олег школярем

- **Про пораненого побратима**. «Ще про одного хлопця скажу. Поранили його, він був зі Стрия. Красивий, гарний, але стікав кров'ю. Треба було дозвіл, щоб вести в лікарню. Я не знаю всіх деталей, але Олег, ризикуючи, без дозволу, домовився, якось йому призупинили кровотечу, і врятував. Ми втрьох по дорозі заїхали додому до того хлопця. А згодом, через роки, коли ми приїхали у Стрий, хтось каже: «Олег врятував одного хлопця зі Стрия». І той хлопець підводиться: «То я. Він мене врятував». Ось такий був Олег — ризикнути своїм життям, аби допомогти комусь».
- **Про місце народження Олега**. «Я мала проблеми з резус-фактором, важко було з народженням дитини. Лежала в Івано-Франківську, допомогла однокурсниця — її сестра була акушер-гінекологом. Я «переносила» Олега, ходила, навіть прибирання робила у відділенні, аби рухатися. Завдяки їхній допомозі він народився в Івано-Франківську. Я відчувала, що буде хлопчик. Але справжнє відчуття матері прийшло з роками. Вони росли, я знала: я мама, я мушу це й те робити. А серцем по-справжньому відчула пізніше. Олег і Микола були невіддільними один від одного».
- **Про будівництво церкви**. «У Тячеві будувалася українська церква. Олег якось прийшов з двома священниками, ми мусили швидко організувати частування. У цьому питанні ми з чоловіком завжди розумілися. Як би тяжко не було, гостей приймали гідно».
- **День матері**. «Коли в Олега не було грошей, на День матері він приносив мені одну велику троянду. На

батькове 80-річчя він все організував як слід: запросив гостей, родину, розповів про батька, його роботу.

- **Порада молодим**. «І хочу сказати всім молодим: бережіть сім’ї. Жінка має розуміти чоловіка, чоловік — жінку. Бо не завжди все виходить, як у когось іншого. Треба десь потерпіти, обійтися без чогось. Коли жінка «доїдає» чоловіка, а чоловік — жінку в таких питаннях, то це дуже недобре».

Слово батька — Іван Миколайович Куцин

- **Про родину Куцинів. «**Мене звати Куцин Іван Миколайович. Я батько Олешки Куцина, Олега Куцина, і Миколки також, який помер. Ці двоє діточок у нас було... Ну, слава Богу, родились: один у Франківську, один у Міжгір'ї родився самочок. Так, я народився в селі Нересниця Тячівського району Закарпатської області 14 травня 1939 року в сім'ї, як кажуть, селяни були тоді. Батько мав землю. Пам'ятаю, все своє життя мама розподіляла обов'язки. В основному мама, бо батько то на роботах був, то з різних причин десь на роботі працював, за кордоном теж. А моя задача була із малих літ, забезпечити дровами. То ж не можна було купувати. То санки батько напилював, і в ліс по дрова або на річку, на плече, ну, от хворосту, як ми казали, хворост. Нас було в сім'ї семеро: чотири сестри і два брати. Один братик помер молодий, хвороба, не знаю навіть яка, мама якось не казала, помер молодий. Один брат у мене ще є. Сестра з 28-го року одна, друга з 35-го, а я третій з 39-го. Потім уже 41-й, 42-й рік і 47-й рік... 46-й рік, брат 46-го року. Які враження? Знаєте, під час війни то не пригадую всього, вже я запам'ятав післявоєнний період в основному. А воєнний період якось ми важко жили, бо батька не було дома. Батько був на фронті. Він був в угорській армії, тут союзники були німців. От він був, батько так казав, толмачем-перекладачем. Він знав шість мов: угорську, чеську, словацьку, польську, румунську. Він знав досконало. Знав німецьку майже досконало і знав італійську. А потім і французьку мову теж, коли працював у Бельгії, то і він газету виписував. Батько був досить розвинутий, маю на увазі і фізично, і духовно, і розумово. Йому якось легко

Брати Олег і Микола

Микола Михайлович Куцин – дідо Олега Куцина

Батько і син: Іван Куцин із Олежиком у Нересниці

давалося. Сам навчився. Він у школі кінчав теж лиш шість класів. А в школі що тоді не вчили нічого такого ще, от за часів Угорщини, коли Угорщина була. Батько, пам'ятаю, все розказував, що їх не давали на фронт, а вони були в основному обслуговуючі. Служба цих наших українців закарпатських. Словом, батька, прикріпили, він, є таке слово, було «гроф». А він був у нього як ад'ютант у графа. Возив його, куди потрібно, на всякі, як казати, коли ото завдання. Він мав обслуговувати коні. …»

- **Про повернення з війни і повоєнне життя**. «Як він вийшов з тої війни? Там було наших хлопців багато із Нересниці, і товариші його, один кум там. Значить, коли бомбили Будапешт, вони якраз у Будапешті тоді були. Каже, наших не боялися так – авіації, як боялися американської авіації. І ті, каже, так бомбили, що, каже, треба було дуже глибоко ховатися, щоб оце... Ну, і тоді розпалися туто все буквально, і почали хто як спасатися: хто вижив, хто помер. Значить, як називається тепер СЗЧ? Самовільно залишали свої служби і тікали додому. Пішки пробиралися, аби не потрапити в руки радянським військам, розумієте, горами, ночами. От так вони пробиралися через Угорщину, через Татри, через наші Карпати, додому. І так пощастило, що прийшли додому, хто врятувався»…. Батько зник, як казати, ховався в горах і все в час той, коли радянська влада вже встановилася. У 45-му році війна закінчилася, і тоді вже вільно люди могли займатися своїм господарством дома, то все туди, ото господарство. Батько сам із Вільхівців, сусіднє село. І коли одружилися вони, мама жила у Верхівцях у батька там. Була у батька сестра, тітка, а не мала дітей. Та ми жили у тої тітки, бо не було де жити, бо в батька сім'я теж велика була. А потім щось мамі не сподобалося там життя, і все хоче йти в Нересницю. І дідусь купив місце, де ми зараз живемо. Там на тому місці, значить, була хата старенька, старенька хата, кам'яна хата».
- **Про спорт.** «Вони дуже любили лижі. Миколка набагато краще. І Олег ходив на тренування з боксу. Любив бокс, мав рукавиці, ми йому купили. Ми не знали, як він там займався. У нього не було такого нахилу, щоб був бійцівський сильно. Він тренувався для себе. Казав: «Для себе хочу знати, щоб вміти дати…». І боротьбою займався, і теніс любив. Але найбільше — лижами».

- **Лідер**. «Він мав такий лідерський характер. У школі його поважали і боялися інші хлопці, бо мав захист. Тут був один Юра, здоровий, що його в школі боялися навіть у восьмому класі. І десятикласників бив. Такий був. І Олег — не те, що приклад, але приклад брали з нього. Але коли Олегу було щось потрібно, то хлопців брав у команду, у захист. Чи когось треба було наказати, чи що. Тут якось на вулиці на нього «наїхали» старшокласники. І він, я не знав як, дав знати — це Миколкові, бо й Миколка там був. Побіг за хлопцями, бо телефону ж не було тоді, лише «домашні». Він побіг додому, подзвонив, і прибіг. Ну і наказували тих хлопців, котрі хотіли Олега чи побити, чи що. І там у бійці каменюкою Олег вибив зуба одному. Прийшли жалітися на нього. Я взяв і наказав ременем. А він казав, що не винуватий. Він мені каже: «Тату, чому ти не запитав мене, за що він? Я ж не хотів йому зуба вибити». А так вийшло, що він винуватий. Каже: «Я хлопців попросив про захист, щоб прийшли помогти мені». А фактично він у всіх питаннях винуватий. Таке діло. Але я наказував його за те, що він провину зробив. Такі випадки були. Много подій було. … Через зайнятість на роботі ми не мали часу узнати їхній світогляд, думку. Бо ми, старші, думаємо, що ми розумні, а що питати дітей? А вони вже сформувалися з молодих років. У дитини формується характер. І він патріотичного напрямку був усе своє життя. Я більше через сина взнавав про багато подій, яких і не знав. Дуже багато чого — книжки, все. Про Карпатську Україну я дізнався не від своїх батьків, а від сина».

Донька Олеся

- **Перші спогади і вишиванку**. «Перші, мабуть, такі пам’ятні спогади — це наші походи, коли ми йшли вшановувати Тараса Григоровича Шевченка до пам’ятника. Батько завжди вчив, що це важливо, і просив одягати вишиванку, тому що це символізує нашу націю. Це те, як він вчив любити нашу вишиванку. Він завжди казав, що вона рідна, несе інформацію про нашу націю, і кожен українець має її одягати на свято. Тоді вишиванка асоціювалася саме з українськими святами. У ті часи

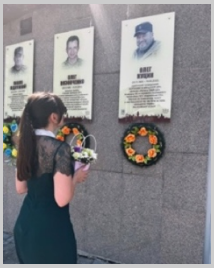
Мама Олега Куцина Лідія Іванівна з його донькою, своєю внучкою Лесею, і правнучками в кімнаті, де зростав Олег Іванович

мало хто одягався у вишиванки, це вважалося несучасним. І, мабуть, я відчувала дискомфорт, бо друзі й родина цього не робили, а наша сім'я завжди була у вишитому… Я народилася 1988 року. Пригадую, що це був десь 1991 рік. Тоді ми часто приїжджали до прабабусі, яка була майстринею, швеєю, дуже любила вишивати. Вона завжди готувала подарунки для мене, і першими її дарунками були вишиванки. Я пам'ятаю, як тато одягав на мене вишиванку й вчив любити її. Тому для мене вишиванка — це не мода, а спадок від батька. Збереглися ті вишиванки. Їх одягали мої донечки. Тепер ми їх бережемо для наступних поколінь, бо це наша історія».

- **Про брата і жіночність**. «Я до дев'яти років була єдиною дитиною, потім народився брат. Тато дуже хотів сина, тож до того часу я частково виконувала його функцію. Батько часто брав мене на свої походи — рибальство, гриби, навіть у футбол. Не все мені подобалося, як дівчинці, я не завжди розуміла, навіщо це. Але тепер бачу мудрість: тато вчив, що людина має вміти все, і жінка також. Це я використовую тепер у вихованні дітей. Приклад — рибалка. Для мене це було незручно: насаджувати черв'яка на гачок, чекати біля ставка. Батько допомагав, хоч ловив рибу з іншого боку й бігав до мене щоразу. Він виховував у мені терпіння, бо рибальство — це про очікування й досягнення результату. Пам'ятаю, коли зловила першу рибу — це були великі емоції, і після цього я полюбила риболовлю».

- **Про самодостатність**. «… Батько ніколи не давав надії, що є підтримка [в питанні навчання]. Завжди казав: «Це ти маєш зробити. Ти маєш знати, вивчити, здати так, щоб поступити. Інакше поїдеш у Нересницю кози пасти». Це була його мотивація для мене. У Нересниці справді були кози — мій дід родом звідти. Тоді всі мали господарство й тримали худобу».
- **Булочка.** «Батько називав мене «Булочка». Це пов’язано з тим, що від прабабці мені передалася картавість літери «Л». У деяких словах вона звучала як «В». Батько це добре знав і любив, щоб я казала слова, де це чути. Найулюбленіше його слово було «булочка», і він завжди просив: «Скажи ‘булочка’». Я ж завжди називала його просто «тато». У нашій сім’ї не було «няню» чи інших варіантів. Він сам був строгим, але водночас дуже теплим у таких дрібницях».
- **Про останню зустріч**: «Останні роки він жив у Києві, часто нас запрошував, але приїжджати було складно. Остання наша зустріч була влітку 2021 року. Ми мали поїздку на море й приїхали за кілька днів до нього. Він організував для нас поїздку в зоопарк. Там був його друг — власник, який займався ним не заради прибутку, а з любові. Було дуже цікаво: багато гарних тварин, екскурсія. Потім ми каталися на кораблику по Дніпру, возили дітей у «Лавіну» — там атракціони, майданчики. Ми провели кілька днів разом: гуляли, готували вечері. Тато любив кулінарити, завжди щось нове придумував і мене вчив. Це були душевні сімейні вечори. Потім він відправив нас у поїздку, зустрів після неї. А далі ми спілкувалися вже тільки телефоном. Не було змоги знову зустрітися, а з початком війни ми вже більше не бачилися».

Спогади (Юрій Бутусов)

- «У 480 році до нашої ери загін спартанців загинув, зупинивши нездоланну раніше перську армію у Фермопілах, і на пам'ятнику цій битві, яка врятувала тоді свободу Греції, накреслено: «Перехожий, повідай громадянам Спарти, що ми загинули тут, вірні нашим заповітам». Таких битв відбулось чимало зараз в Україні, а для комбата «Карпатської січі» Олега Куцина його Фермопілами стало Вірнопілля. У цьому селі його невеличкий добровольчий підрозділ відбив у квітні-вересні 2022 року усі атаки бойових груп 1-ї гвардійської танкової армії ЗС РФ. Ми були слабкі тоді, у квітні, коли треба було зупинити наступ на Барвінкове. Ворог рвався відсікти там основні комунікації наших військ на Донбасі. Командувач ОК «Схід» Олег Мікац, який вже кинув у бій усе, навіть батальйон забезпечення, особисто

зателефонував своєму другові — Олегу Куцину, командиру добровольчого загону «Карпатська січ». Попрохав його негайно виїхати у Харківську область та зупинити ворога в селі Вірнопілля, одному з ключових рубежів перед Барвінкове. Обстановка вимагала миттєвих дій. Бо 8 квітня у Вірнопіллі загинув ще один наш видатний герой — комбат 2-го добровольчого батальйону львівського «Правого сектору» Тарас Бобанич. І тепер хтось інший, так само надійний, мав взяти на себе відповідальність за оборону і не відступити. Куцин не втрачав ні хвилини і вирушив миттєво. Він довіряв Мікацу. Вони разом воювали ще з 2014-го у ДАПі.

- Куцин виїхав у Вірнопілля з ватагою добровольців, у яких на початку не було жодного протитанкового ракетного комплексу, і навіть гранатомети рахували поштучно. На них наступали бойові групи зі складу 1-ї гвардійської танкової армії — 4-ї гвардійської танкової Кантемирівської дивізії та 3-ї Червонопрапорної мотострілецької Вісленської дивізії. Якби ворог знав, які дрібні за озброєнням сили були у них на шляху! Завдання виглядало героїчно та тактично безнадійно. Сотня бійців, більшість з яких ніколи в житті не воювали, зайняла село у глибокій низині. На висотах над ними вже стояли російські танки, які періодично прострілювали єдину дорогу, по якій треба було нестись на максимальній швидкості, щоб не схопити снаряд. Наших прикривала артилерія. Але стріляти вона могла не завжди, бо снарядів завжди не вистачало. Якби російські танки та піхота увірвались у село, в низину, шлях, який вів до Барвінкового, був би увесь на долоні, ніхто б не зміг врятуватись. Але так було усюди, на багатьох ділянках фронту наші бійці своєю жертовністю вигравали для країни час на мобілізацію та озброєння.
- Так само важко було і в інших селах перед Барвінковим. І командування ОК «Схід» дало жорстокий, але абсолютно вірний у той час наказ — тримати Вірнопілля до кінця. Обстріли села не припинялись. Люди село покинули. Росіяни руйнували будь-які будівлі. Танки били прямою наводкою. Гелікоптери, штурмовики, і артилерія з

мінометами, з нескінченним бк. Єдине укриття — підвал розбитої ще у березні школи, по якому постійно прилітало як по єдиній значній споруді з підвалом у всьому селі. Неймовірно холодний та вологий, де хворіли усі.

- «Карпатська січ» рівнялась на свого командира. Була стійкою, оскільки мала командний склад — групу партійців «Свободи», які воювали разом з 2014-го. Різкий та конфліктний у політиці, глибокий та мудрий у спілкуванні на війні, Куцин на фронті мав позивний «Кум», який дуже йому личив. У підрозділі він був і кумом, і батьком, і другом кожному. Був не начальником, а натхненником. У кожну мить у кожному жесті та інтонації Олег випромінював упевненість, увагу та контроль ситуації. Він командував авторитетом та прикладом, на який рівнялись люди, які кожної хвилини жили під прицілом. Він тонко зчитував та пригортав до себе людей, і прощав їм миттєву слабкість, якщо бачив, що сумління та сором дозволять бійцю перемогти себе всередині та повернутись у бій. У нього воювали бійці 17 національностей, і росіяни, і американці, і грузини, і латвійці, і французи, і британці, бо йому не треба було знати мову щоб встановити взаємодію та створити довіру у бою.
- «Кум» не боявся ворога, смерті та начальства, і ставав лютим тільки тоді, коли брехня заважала воювати, коли через брехню та слабкість його бійців наражали на смертельний ризик, коли втрачали можливість знищити російських окупантів. Я записав один раз коли він розносив негідників з іншої частини, які не піддавались вихованню та підставили усіх. Колись потім оприлюдню. Він сам жодного разу не дозволяв доповідати обстановку, яка б не відповідала дійсності. Олег допускав, що Вірнопілля зможуть захопити, бо двічі росіяни збирали перед ним групи до 50 одиниць бронетехніки, і у наших просто не було стільки протитанкових засобів, щоб все це зупинити. Вони могли тільки битись до кінця та героїчно загинути. І комбат спокійно підготував село до ближнього бою, бійці з гранатометами, які засіли навколо будинків, мали відстрілюватись до останнього, і завдати ворогу максимальних втрат, і його бійці свідомо зробили свій вибір продати своє життя у бою якомога дорожче.
- У Вірнопіллі «Кум» організував якісну оборону, розвідку, забезпечення, і тут полюбили працювати аеророзвідники та протитанкісти, бо цілей навколо було багато для усіх

На фасаді школи в Тячеві, де навчався Олег Куцин

видів зброї. Саме тут знаменитий «Адвокат» настріляв півтора десятки танків та іншої техніки зі "Стугни". Росіяни не зайшли, тому що висоти навколо села стали цвинтарем російської бронетехніки.

- Усі ці нерви війни невідривно тримав у своїх руках та у своїй душі комбат. Вони відбили усі атаки. Вони втратили багато неймовірних товаришів. Вони пережили ці нелюдські умови, коли у холоді відмовляє організм, а вихід на вулицю є небезпечною грою. Вони отримали з часом необхідну зброю, отримали підтримку наших танків, артилерії.
- 19 травня на знак визнання високих заслуг добровольчого загону головнокомандувач ЗСУ Валерій Залужний утворив 49-й окремий стрілецький батальйон «Карпатська січ» за поданням ОК «Схід». Командиром став, звичайно, Куцин, і він отримав усі повноваження на відбір людей, та на призначення на усі посади тих, кому він довіряв. Це була найвища честь на війні для Олега. Це був результат восьми років бойового шляху, коли він у 2014-му кинув посаду директора заводу і пішов воювати за Україну командиром маленького добровольчого загону.
- 1-ша гвардійська танкова армія через Вірнопілля так і не пройшла, Ізюмський плацдарм став для росіян пасткою, яку ЗСУ закрили у вересні. І на залишках села зараз тиша....
- Наша нація гартується неймовірними подвигами тисяч і сотен тисяч героїв. Пройдуть роки. Я не знаю, чи будуть якісь нагороди для Куцина. Для мене це зараз неважливо. Я пишу це для друзів. Пишу, щоб читали мої діти, що я мав честь стати на війні товаришем громадянина, одного з тих, чия воля, розум та військова майстерність дозволили зупинити нездоланну раніше армію російського царя. 19 червня під час чергового обстрілу Вірнопілля російською артилерією, Олег Іванович Куцин загинув на своєму командному пункті від прямого влучання. Комбат «Карпатської Січі» наказ виконав. Він переміг у битві за Вірнопілля. Село, яке для мене назавжди залишиться його Фермопілами...
- P.S. У Олега Івановича Куцина нема ніяких державних нагород. І відверто кажучи я не хотів нікого прохати про цю петицію, бо вважаю, що нагороди для такої людини мають знаходитись без наших благань. Але до мене звернулись побратими. І було б гідно для нас усіх і для держави в цілому, відзначити день Захисника України 14

	жовтня в цьому році таким нагородженням. Тому я з повагою негайно підпишу цю петицію сам і попрошу підписати вас» (Джерело: Історична правда. 13. 10. 2022. URI: www.istpravda.com.ua/columns/2022/10/13/161911).
Цікаві факти Пам'ятники Дмитру Коцюбайлу і Олегу Куцину в Холодному Яру 	▪ Позивний — «Кум» («КУМ»). ▪ Ще за життя в 2016 році визнаний почесним громадянином міста Тячів як учасник бойових дій. ▪ Вважається першим, хто почав розкопки на Верецькому перевалі, завдяки яким було ексгумовано та перепоховано 22 вояки Карпатської Січі, розстріляні польськими прикордонниками та угорськими військовими у березні 1939 року. ▪ Любив риболовлю та часто брав із собою вудку навіть на фронт. ▪ У 1990-2022 роках Олег Куцин працює над відновленням історичної пам'яті про героїв та бої, зокрема — героїв Холодного Яру. З-поміж пам'ятників, які встановлено за сприяння Олега Куцина, пам'ятники таким особистостями, як: Горліс-Горський, родина Чучупаків, Гнат Голома; відновлено могили: Іван Компанієць, Василь Чучупака. ▪ Особисто знав крайового провідника ОУН Зеновія Красівського, виконував його завдання. ▪ У 2017 р. слідчий комітет РФ порушує кримінальну справу проти Олега Куцина. ▪ Голова Закарпатської обласної організації та член Політради ВО «Свобода». ▪ Вважається, що саме Олег Куцин переконав командування 93 ОМБр офіційно отримати як найменування «Холодний Яр».
Родовід	▪ Батьки. Син Тарас і внук (Тарас), донька Олеся і внучки, донька Милана.
Цифровий спадок	▪ ФБ: https://www.facebook.com/KucynOleg ▪ Народна душа: Олег Куцин // Україна в огні 2. Серія 554. URI: https://www.youtube.com/shorts/A_7mBY49Wd0

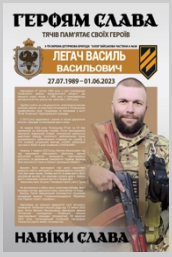
Василь ЛЕГАЧ

33 роки (12 362 дні), майстер із ремонту і військовослужбовець

Назавжди 33

Життєпис і шлях	▪ **Легач Василь Васильович** (27. 07. 1989, с. Новобарово, Тячівщина — 01. 06. 2023, с. Ступочки біля Бахмута, Донеччина) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання і навчання: Василь народився 27 липня 1989 року у селі Новобарово Тячівського району. ▪ Діяльність: Василь працює майстром із ремонту мобільних телефонів і ноутбуків у магазині «MOBILUX-SERVICE» на Соборній площі міста (сам Василь вказує датою початку роботи 15 липня 2013 року). Має Й досвід роботи електриком у дитячому навчальному закладі (ДНЗ №1 і №5). З 2015 року він проживає у місті Тячів.
Військова служба	▪ 20 червня 2022 року його призиває Тячівський РТЦК та СП на військову службу. ▪ Після проходження підготовки він служить у 3-й окремій штурмовій бригаді (полк «Азов»), військова частина А4638. ▪ Старший солдат (або сержант).
Останній чин	▪ Василь гине 1 червня 2023 року під час виконання бойового завдання поблизу міста Бахмут на Донеччині.
Поховання	▪ Тячів (5. 06. 2023). ▪ Чин прощання — Свято-Успенський собор.

Увічнення, шана

- Ім’я Василя включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві.
- Почесний громадянин: Рішенням Тячівської міської територіальної громади Василю Легачу посмертно присвоєно звання «Почесний громадянин».
- Нагороди: За особисту мужність і самовідданість Василь відзначений високими відзнаками (посмертно):
  - Орден «За заслуги» ІІІ ст.
  - Відзнака Президента України «Хрест хоробрих».
  - Відзнака «Захисник рідної землі» від виконавчого комітету Мукачівської міської ради.

Пряма мова

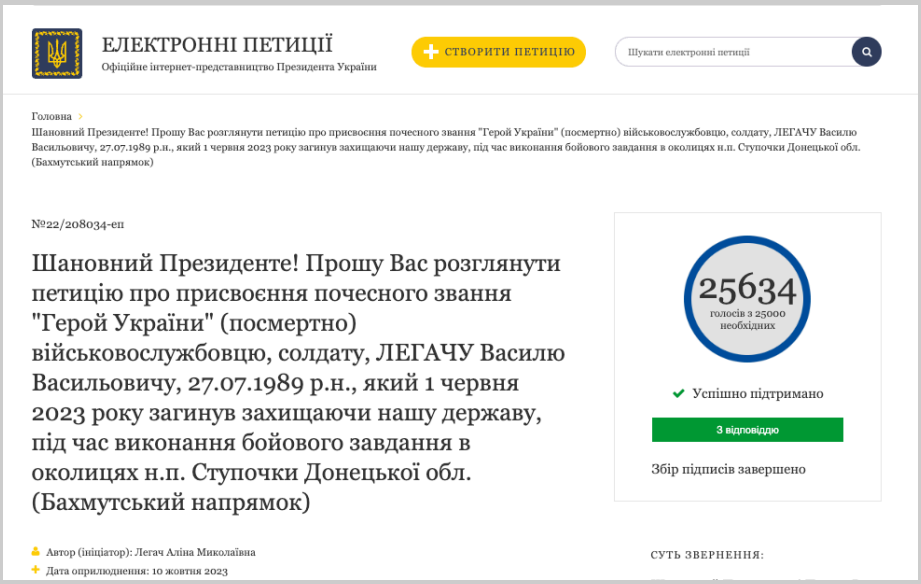
- Василь — людина справа й зрідка або ж зовсім не висловлювався текстуально в соціальних мережах.

Спогади, цитати

- Дружина Аліна (ФБ, 26. 04. 2024): «Сьогодні, коханий Вася Легач, ми мали б святкувати нашу 9-ту річницю спільного життя… І ми вже 331 день не бачимо тебе і не чуємо твого голосу. — Ти — вдова! — Ні!!! Я одружена!!! Янголи не подають на розлучення…».

- Світлана Бодак: (ФБ, 5. 04. 2024): «Знаєте, скільки коштує ваша ранкова кава?.. 60 гривень. — Ні, не 60… Це мати, яка не дочекалася сина. Це дружина, яка більше ніколи не зможе обійняти чоловіка. Це діти, які більше не відчують батьківської любові… Не забувайте ціну ваших буденних речей. Відмовившись від однієї кави та зробивши донат, ви суттєво допомагаєте хлопцям».
- В’ячеслав Бігун: «Василь — тут він із відрощеною бородою (модною у війську в 2022-23 роках), але пам’ятаю його без бороди і завжди готовим допомогти. Василь працює майстром із ремонту телефонів на Соборній площі Тячева — заходиш, і він сидить праворуч, серед купи різних цікавих дрібниць. Колись хотів показати на екрані життя

звичайних мешканців Тячева на відео і дуже шкодую, що не відзняв його — у нього була неповторна атмосфера, а сам він був прекрасною людиною. Ви, можливо, здивуєтеся, але він завжди лагодив мою техніку до камери та зйомок і не брав за це грошей — це був його внесок у наше закарпатське кіно (а я зняв близько 20 фільмів про рідний край). Аліна, його красива дружина (виражаю співчуття), часом чекала його в кінці робочого дня… Востаннє ми бачилися біля магазину — говорили хвилин двадцять, хоча вже не пам’ятаю, про що точно, але про проблеми нашого життя в Україні. Але точно знаю: Василь був людиною слова і діла. Він любив подорожувати — швидко збирався й вирушав, тому і його рішення стати на захист нашої України — закономірне. Мені шкода, що ми більше не побачимося. Честь тобі, Друже — пам’ятатиму тебе все своє життя. У Василя є два чудових хлопці — нехай доля буде до них доброю».

Цікаві факти	▪ Позивний — «Паяльник».
Родовід	▪ У шлюбі з Аліною Легач з 26 квітня 2015 року: двоє синів (2 і 7 років на час втрати тата).
Цифровий спадок (ФБ)	▪ https://www.facebook.com/profile.php?id=100022975932641

Віталій МАЦОЛА

41 рік (15 145 днів), військовослужбовець

В бою за Перемогу

Життєпис і шлях	▪ **Мацола Віталій Іванович** (14. 11. 1982, с. Бедевля, Тячівщина — 02. 05. 2024, н. п. Побєда, Донеччина) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання, навчання і діяльність: Віталій народився у селі Бедевля на Тячівщині. Після одруження проживає зі сім'єю в селі Лази Тячівської територіальної громади. Працює на приватному підприємстві з виготовлення меблів. Разом з дружиною, Надією Михайлівною, виховує трьох синів.
Військова служба	▪ 11 грудня 2023 року Віталія призивають на військову службу за мобілізацією Тячівським РТЦК та СП. ▪ Він несе службу на посаді стрільця-снайпера 3-го відділення 6-го взводу 2-ої роти 1-го механізованого батальйону в/ч А4447 (20-ий армійський корпус).
Останній чин	▪ «Віталій гине 2 травня 2024 року під час виконання бойового завдання в районі населеного пункту Побєда Донецької області (назва з 2025 року — Перемога), мужньо виконавши військовий обов'язок в бою за Україну, її свободу і незалежність, перебуваючи на позиції в результат скиду з ворожого БПЛА Віталій отримує поранення, несумісні з життям».
Поховання	▪ Село Лази на Тячівщині.
Увічнення, шана	▪ Ім'я Віталія включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ 6 червня 2024 року Мацолі Віталію Івановичу почесно присвоєно звання «Почесний громадянин Тячівської міської територіальної громади» (посмертно). Батькам Віталія Васильовича та дружині загиблого захисника Віталія Івановича Тячівський міський голова Іван Ковач особисто вручив почесну відзнаку.
Родовід	▪ Дружина Надія, сини Максим, Віталій та Владік, сестра Тетяна та брат Михайло.

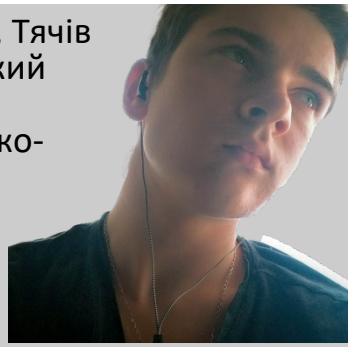

Іван МИКУЛЕЦЬ

22 роки (8 118 днів), військовослужбовець

Другий син мами на щиті

Життєпис і шлях

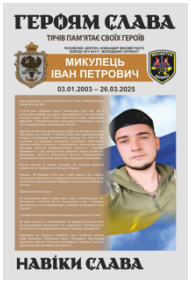
- **Микулець Іван Петрович** (03. 01. 2003, Тячів — 26. 03. 2025, н. п. Нове, Краматорський район, Донеччина) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни.
- Виховання, навчання і діяльність: Іван — син Петра і Людмили — народився 3 січня 2003 року в Тячеві. Іван відзначається відкритістю, товариськістю й щирим характером. З 2009 року здобував освіту Тячівському ліцеї № 2. «З дитинства виявляв силу волі, відповідальність та прагнення служити рідній землі. Після закінчення ліцею продовжив навчання у Прикарпатському військово-спортивному ліцеї в місті Надвірна івано-Франківської області». Після навчання Іван пробує себе у цивільній діяльності, однак остаточно обирає військовий шлях.

Військова служба

- Іван був прийнятий на військову службу а контрактом у січні 2023 року у військову частину А1048 (була 354-им навчальним механізованим полком, що входив до складу 169-го навчального центру Сухопутних військ).
- У лютому 2025 року призначений посаду «командира мінометного взводу» військової частини А 4117 — 17-й полк Національної гвардії. Молодший сержант.
- «За сумлінне та зразкове виконання службових обов’язків, вагомий особистий внесок у забезпечення обороноздатності держави, високий професіоналізм, мужність і героїзм, проявлені в ході протистояння збройній агресії РФ, вірність

	військовій присязі неодноразово нагороджений почесними грамотами, медалями та подяками».
Останній чин	▪ «Вірний присязі та своєму народові, він героїчно боронив незалежність України до останнього подиху». «26 березня 2025 року стає відомо про смерть молодшого сержанта та командира мінометного взводу, який. мужньо виконавши бойове завдання у Донецькому напрямку, загинув» «під час ворожої атаки дронами».
Поховання	▪ Тячів — Алея Героїв (02. 04. 2025). Прощання — капличка Свято-Успенського собору.
Увічнення, шана	▪ Ім’я Івана включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ За рішенням 34 сесії Тячівської міської ради 8 скликання Івану Микульцю присвоєно звання «Почесний громадянин Тячівської міської територіальної громади» (посмертно). ▪ «За мужність, самопожертву та відданість Вітчизні був нагороджений відзнакою 51 окремого стрілецького батальйону 63 окремої механізованої бригади (посмертно)».
Спогади, цитати	▪ Мирослава Дем’ян (цитує поезію — авторка: Оксана Лесик-Падучак): «Його тихо везуть на щиті Ніжні квіти устелюють шлях. Кров багряна на чорній ріллі.. Окропила банде́рівський стяг. України відважні сини. Скільки їх у боях

полягло. Матерям додалось сивини. Бо у світі живе чорне ЗЛО, Яке нищить красу нашу й цвіт.. І найкращі летять в небеса. У поклоні схиляється світ. Гірко плаче гаряча сльоза. Синьо-жовті, у слід прапори, Проводжають воїна в путь…».

- Тячівська міська рада (02. 04. 2025): «Сьогодні в Тячеві поховали нашого земляка, командира мінометного взводу, молодшого сержанта Микульця Івана Петровича. Іван назавжди залишиться 22-річним юнаком, який виявивши стійкість та мужність при захисті Батьківщини, загинув заради нас, нашого миру та перемоги. Вічна пам’ять Герою! Співчуваємо, скорбимо, пам’ятаємо!».
- Оксана Коропчак: «Величезна подяка та світла пам'ять нашому Герою — Захиснику. Дай Бог рідним сил щоб пережити таке горе».

Цікаві факти

- Позивний — «Ворон».
- Тячів Лайф: «Герой Іван Микулець — другий син у МАТЕРІ Людмили Микулець, який віддав життя за Україну. 9 липня 2022 року на Донецькому напрямку загинув її син Михайло Мотря від іншого шлюбу. Низький уклін МАТЕРІ! Щирі співчуття рідним!».

- Однойменець Івана — Микулець Іван Степанович (народився 26 січня 1980 року у с. Іза Хустського району Закарпатської області) загинув за Бахмут 11 квітня 2023-го.

Родовід

- «Не дочекалася героя з війни мати, рідні та близькі друзі, які безмежно любили його, пишалися ним і завжди пам'ятатимуть як справедливого, доброго й сміливого сина України».

Цифровий спадок (ФБ)

- https://www.facebook.com/profile.php?id=100041553999206

Микола МІДЯНКО

31 рік (11 660 днів), військовослужбовець

Дизайнер на війні

Життєпис і шлях	▪ **Мідянко Микола Миколайович** (23. 09. 1990, Тячів — 26. 08. 2022, Новомихайлівка, Донеччина) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання і навчання: Микола народився 23 вересня 1990 року в Тячеві. Освіту здобуває як дизайнер інтер'єру та екстер'єру — навчається у Відокремленому підрозділі «Ужгородський факультет Київського університету культури і мистецтв». Займається творчістю і дизайном інтер'єрів – навчається дизайнерським дисциплінам, що свідчить про його інтерес до естетики й творчої роботи. ▪ Кар'єра і діяльність: Проживає у селі Тячівка до призову. Працює як менеджер з продажів.
Військова служба	▪ Добровільно приєднується до лав ЗСУ 25 лютого 2022 року, зі стартом повномасштабного вторгнення РФ. ▪ Звання — солдат. Служить старшим навідником в мотопіхотному батальйоні «Медведі» 128 бригади, у роті вогневої підтримки (друга рота, четвертий батальйон).
Останній чин	▪ Гине 26 серпня 2022 року під час ворожого артилерійського обстрілу біля села Новомихайлівка Мар'їнського району, Донецька область.
Поховання	▪ З військовими почестями — Тячівка, серпень 2022.
Увічнення, шана	▪ Ім'я Миколи — у списку «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ «Почесний громадянин Тячівської міської територіальної громади» (рішення Тячівської міської ради, 22. 09. 2022). ▪ Нагороджений Орденом за мужність ІІІ ст. посмертно.
Спогади	▪ Дружина Вероніка: «Мій чоловік був щирою, життєрадісною людино. Завжди приходив на допомогу, його очі горіли життям і вірою, що Україна буде єдиною, сильною і квітучою країною, в якій не буде війни. 25 лютого він добровільно пішов захищати Україну, щоб у кожного з нас було мирне небо і тиха ніч. Вірив у перемогу».
Родовід	▪ Батьки, 2 старших братів і дружина Вероніка Василівна.
Цифровий спадок (ФБ)	▪ https://www.facebook.com/midanko.mikola (закритий)

Михайло МОТРЯ

28 років (10 449 днів), автослюсар і військовослужбовець

Воїн із серцем механіка

Життєпис і шлях	▪ **Мотря Михайло Михайлович** (29. 11. 1993, Тячів — 09.07. 2022, Гродівка, Донеччина) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання і навчання: Михайло — син Людмили і Михайла Мотрі — народився 29 листопада 1993 року в Тячеві. Навчається у Тячівській загальноосвітній школі №1 імені В. Ґренджі-Донського. Після школи він здобуває професію автослюсаря в Тячівському професійному ліцеї. ▪ Діяльність: Після закінчення ліцею Михайло працює за спеціальністю автослюсарем у Тячеві, проходить строкову службу.
Військова служба	▪ 2012-2013: строкова службу в одній з військових частин міста Чернігова. ▪ У 2014 році Михайло добровільно приєднується до 128 бригади для участі в бойових діях на сході України. Неодноразово нагороджений грамотами. ▪ Після повномасштабного російського вторгнення 7 березня 2022 року він знову вступає до лав ЗСУ. ▪ Служить у 4-му мотопіхотному батальйоні 128 бригади. За іншою інформацією — служить у лавах 110 окремої механізованої бригади. ▪ Нагороджений медаллю «Захисник Вітчизни» (9. 06. 2022).

Останній чин	▪ Гине 9 липня 2022 року під час виконання бойового завдання поблизу смт Гродівка (Покровський район, Донецька область).
Поховання	▪ Похований з військовими почестями в Тячеві (15. 07. 2022).
Увічнення, шана	▪ Ім’я Михайла включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ Рішенням Тячівської міської ради від 22 вересня 2022 року Михайлу Мотрі присвоєно звання «Почесний громадянин Тячівської громади» (посмертно). ▪ У Тячеві вулицю Чехова перейменовано на вулиці Михайла Мотрі.
Спогади	▪ Сестра Вікторія Мотря: «Мій рідненький, мій Янголе, мій Герою... Сьогодні минає три роки відтоді, як твоє серденько перестало битися. Та поки б’ється моє серце — твоє ім’я назавжди в ньому. Не змогла тоді попрощатися й відпустити — і не зможу ніколи. Бо моя любов до тебе не вмирає, вона лише перетворилася на тишу... І ця тиша глибша за будь-які слова. Я досі чекаю на тебе... Дивлюся в небо й думаю: чи чуєш ти, як шепочу твоє ім’я в тиші? Мені болить кожен день без тебе. Ти був моєю опорою, моїм світлом, моїм серцем. Ти — мій герой, моя душа, моя нескінченна любов. Ти живеш у моєму серці щодня. 9 липня — це не просто дата... Це день, коли частина моєї душі пішла разом із тобою. Твій вічний спокій... Наш вічний біль... Спи спокійно, наш Герою. Ти назавжди в наших серцях» (ФБ, 09. 07. 2025).
Цікаві факти	▪ Батько Мотря Михайло Васильович — отримував державні нагороди сина.
Родовід	▪ Одружений — троє синів, мама і батько, рідні та близькі.
Цифровий спадок (ФБ)	▪ https://www.facebook.com/profile.php?id=100022999541132 ▪ https://www.facebook.com/profile.php?id=100018252005741 ▪ https://www.facebook.com/ludmila.mikulec.2025 (мами)

Роман НОСА

40 років (14 961 день), слюсар і військовослужбовець

Тихий герой із сталевими руками

Життєпис і шлях	▪ **Носа Роман Михайлович** (18. 02. 1983, Тячів — 04. 02. 2024) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання і навчання: Роман — син Михайла — народився 18 лютого 1983 року у Тячеві. Після закінчення Тячівської загальноосвітньої школи І ступенів вступає на навчання до Тячівського професійно-технічного ліцею, після закінчення якого здобув спеціальність слюсаря з ремонту автомобілів.
Військова служба	▪ Призваний на строкову військову службу 23 травня 2001 року. Служить на посаді старшого солдата — водія ВЧ 3025 у м. Луганськ півтора роки. ▪ Після повномасштабного російського вторгнення 3 березня 2022 року вступає до лав 101 окремої бригади ТРО регіонального управління Сил територіальної оборони «Захід» на посаду водія стрілецького відділення стрілецького взводу стрілецької роти. ▪ Зі серпня 2022 року бере участь у заходах необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв’язку з військовою агресією РФ проти України в с. Перемога Сумської області.
Останній чин	▪ «Після отриманої травми важко захворіває, звільнений з військової служби за висновком військово-лікарської комісії про непридатність до військової служби за станом здоров'я 01 листопада 2023 року. Захисник помирає 4 лютого 2024 року у віці 40 років. Герою назавжди 25 років».
Поховання	▪ Похований з усіма військовими почестями в селі Тячівка.
Увічнення, шана	▪ Ім’я Романа Носи включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ Рішенням Тячівської міської ради від … року присвоєно звання «Почесний громадянин Тячівської громади» (посмертно).
Родовід	▪ Батьки, дружина і син.

Олександр ОЛАГ

33 роки (12 383 дні), військовослужбовець

Командир із неспокійним серцем поета

Життєпис і шлях	▪ **Олаг Олександр Васильович** (05. 10.1988, с. Лази, Тячівщина — 31. 08. 2022, н. п. Миролюбівка Нововоронцовського району, Донеччина) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання і навчання: Олександр — син Василя Андрійовича і Ольги Олексіївни — народився 5 жовтня 1988 року в селі Лази Тячівського району. Виростає в мальовничому селі, де закінчує Лазівську загальноосвітню школу (випуск 2006). Після школи продовжує навчання у Івано-Франківському технічному університеті нафти і газ (випуск 2012, механічне відділення). ▪ Кар'єра і діяльність: У 2014 році Олександр — учасник Революції гідності на майдані Незалежності. Працює в сервісному центрі з ремонту комп'ютерів та телефонів.
Військова служба	▪ У березні 2021 року закінчує курси Національної академії сухопутних військ ім. Гетьмана Сагайдачного, направлений для проходження служби в місті Мукачево, на посаду офіцера штабу 128 бригади. ▪ Після повномасштабного російського вторгнення — далі в лавах ЗСУ. 9 червня 2022 року як старший лейтенант Олександр Васильович направляється на Запорізький напрямок як командир взводу вогневої підтримки гірсько-штурмового батальйону.
Останній чин	▪ «31 серпня 2022 року, виконуючи військовий обов'язок, вірний військовій присязі, героїчно гине у бою за нашу Батьківщину, під час наступальних дій поблизу населеного пункту Миролюбівка Нововоронцовського району Херсонської області. Захиснику було 33 роки».
Поховання	▪ Похований з військовими почестями в с. Лази (5. 09. 2022)
Увічнення, шана	▪ Ім'я Олександра — в списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ Рішенням 13 сесії Тячівської міської ради від 22 вересня 2022 року Олександру Олагу присвоєно звання «Почесний громадянин Тячівської громади» (посмертно). ▪ 9 лютого 2023 року на подвір'ї Лазівського ліцею відкрили меморіальну дошку на честь Олександра Олага.

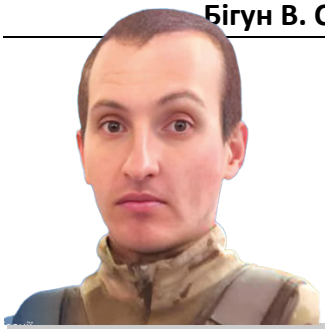

Пряма мова (Олександр)

- «В козломордого сміття горить від усього українського — від незалежності до звичайних слів. Закопайся, кулічь собачий» (ФБ, 23. 01. 2022).
- «На початку XXI століття один інтернет був надзвичайно брудним — і це був Фейсбук. Але увагу привертав не цей безлад, а те, що там довелося зареєструватися нащадкові давнього шляхетного роду. Звичайні фейсбучники єхидно посміхалися між собою: — Нам, смертним, не звикати, а от що робитиме його світлість? «Його світлість», оглянувшись навкруги, зробив те, що багатьох збило з пантелику: спокійно взяв виделку й ретельно прочистив стрічку новин. Це був вчинок справжнього одэбилевшего от пэрэмоги понадусёрового швайнокарася, який твердо знав: чистити Фейсбук не соромно; соромно мати інтернет і не знати таких баянів» (ФБ, 09. 02. 2020).
- «Хто бореться з дірками в бюджеті, тому слід остерігатися, щоб самому не стати діркою в бюджеті» (Ф. Ніцше) (ФБ, 09. 02. 2020).
- «На горі Говерлі жили боги. Верховним богом був Мародер. Колись він убив свого брата, щоб зайняти його місце, і стер його ім'я. В долині жив нарід. Боги вимагали з нього жертвопринесень і рідко обдаровували натомість. Боги заздрили смертним: заздрили їхнім почуттям, заздрили їхній смертності. Щоб людям важче жилося, Мародер наслав на них війну й епоху бідності. На полонинах жили титани. Титани недолюблювали богів, але мусили їм коритися, бо ті були сильніші. Один сміливий титан, Володя, захопився нарідом і схотів полегшити його долю. Він прокрався в незадекларовану віллу Мародера, викрав там кінець епохи бідності й приніс людям. Дізнавшись про це, Мародер осатанів і наказав покарати зухвальця. Володю було приковано до покинутої обсерваторії на горі Піп Іван. Від холоду й вітру в нього потріскалися губи, а щойно вони починали гоїтись,

	приходила німфа Намаж. В одній руці вона тримала новину кінця 2019 року про здорожчання тарифів, в іншій — новину про зростання рейтингу Володі в той самий час. Від сміху в нього знову потріскали губи й гаряча кров кропила білий сніг. З тої крові потім виросла калина — символ України й дівочої чистоти» (ФБ, 06. 02. 2020). ▪ «З ДН, Ненько! 🇺🇦» (ФБ, 24. 08. 2020). ▪ «Зе порішав, майдану не буде 👍» (ФБ, 2. 05. 2019). ▪ «Учительки з зп 4000$, долучайтеся в друзі))» (ФБ, 23. 04. 2019). ▪ «Це просто сценічний образ! Коли Зе стане президентом, він одразу задбає про імідж українця! Шах і мат, порохоботи!» (ФБ, 6. 04. 2019). ▪ «Малороси, зробіть ласку — повидаляйтеся самі ❤️» (ФБ, 30. 03. 2019). ▪ «Я тут рідко» (ФБ, 11. 02. 2013).
Спогади, цитати	▪ Євген Олаг (брат): «31 серпня під час виконання бойового завдання на Херсонщині, загинув мій брат, старший лейтенант, командир взводу вогневої підтримки 128 ОГШБр, Олаг Олександр Васильович. Вічна пам’ять тобі і кожному, хто віддав своє життя за нашу Україну!»
Родовід	▪ Батьки — Василь Андрійович і Ольга Олексіївна, брати — Євген та Іван.
Цифровий спадок (ФБ)	▪ ФБ Олександра: https://www.facebook.com/olexander.olah ▪ Брат Олег: https://www.facebook.com/evgen.olag/

Микола ОСТАПЕНКО

33 роки (12 101 день), військовослужбовець

Санітар із серцем героя

Життєпис і шлях	▪ **Остапенко Микола Васильович** (18. 09. 1991, с. Порт Катон, Азовського р-ну, Ростовської області РФ — 04.11.2024, н. п. Миколаївка, Покровський район, Донеччина) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання і навчання: Микола — син Василя — народився 18 вересня 1991року в с. Порт Катон, Азовського р-ну, Ростовської області РФ. В 1994 році разом з мамою переїздить у її рідний Тячів, де далі проживає, навчається і працює. Закінчує Тячівську ЗОШ №1 ім. В. Гренджі-Донського й далі здобуває освіту в Тячівському професійному ліцеї за професією «секретар керівника».
Військова служба	▪ Після повномасштабного російського вторгнення 16 червня 2024 року був призваний Тячівським РТЦК та СП на військову службу під час мобілізації. ▪ Після проходження навчання закордоном в Словаччині та Великобританії старанно служить стрільцем-санітаром десантно-штурмового відділення 503 ОБ морської піхоти військової частини А1275 (з 2023 року батальйон — основа для створення 38-ї окремої бригади морської піхоти).
Останній чин	▪ Гине 4 листопад 2024 року, захищаючи Батьківщину у бою біля н. п. Миколаївка, Покровського району на Донеччині.
Поховання	▪ Похований з усіма військовими почестями в Тячеві.
Увічнення, шана	▪ Ім’я героя включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ «Почесний громадяни Тячівської міської територіальної громади» (рішення Тячівської міської ради, 19. 12. 2024).
Спогади, цитати	▪ «Турботливий до всіх, завжди знаходив час для спілкування з рідними та друзями, не відмовляв в допомозі».
Цікаві факти	▪ Позивний — «Каштан».
Родовід	▪ Мати, вітчим, сестра, молодший брат, рідні.

Віталій ПАВЛЮК

25 років (9 134 дні), військовослужбовець

Мамба з серцем майстра

Життєпис і шлях	▪ **Павлюк Віталій Васильович** (22. 04. 1999, Тячів — 24. 04. 2024, н. п. Очеретине Покровського району, Донеччина) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання і навчання: Віталій — син Василя — народився 22 квітня 1999 року в Тячеві. Навчається у Тячівській загальноосвітній школі №1 І-ІІІ ступенів ім. В. Ґренджі-Донського. Після школи вступає до Ужгородського національного університету.
Військова служба	▪ Після року навчання в університеті, 26 квітня 2019 року проходить строкову військову службу. Служить півтори року на посаді стрільця взводу охорони у селі Старич Яворівського району Львівської області. ▪ Після повномасштабного вторгнення 19 грудня 2022 року Віталій — у віці 23 роки й 7 місяців — вступає до 42 окремої механізованої бригади на посаду старшого стрільця-оператора механізованого відділення.
Останній чин	▪ «24 квітня 2024 року відданий військовій присязі на вірність Українському народу, мужньо виконавши військовий обов’язок, в бою за Україну, її свободу і незалежність Віталій Васильович загинув, внаслідок штурмових дій противником позицій, отримавши поранення не сумісні з життям в районі населеного пункту Очеретине Покровського району Донецької області».
Поховання	▪ Похований з усіма військовими почестями в Тячеві
Увічнення, шана	▪ Ім’я героя включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ Тячівська міська рада присвоїла Віталію звання «Почесний громадянин Тячівської громади» (посмертно).
Цікаві факти	▪ Позивний — «Мамба». ▪ «Віталік дуже любив життя, і мав улюблену справу — займався виготовленням авторських прикрас із епоксидної смоли, які дарував своїм друзям». ▪ Загинув через два дні після свого 25-річчя.
Родовід	▪ Батьки і сестра.

Василь ПІПЧАК

23 роки (8 561 день), військовослужбовець

Все було, є та буде добре

Життєпис і шлях	▪ **Піпчак Василь Васильович** (24. 04. 1999, Тячів — 01. 10. 2022, с. Любимівка, Херсонщина) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання і навчання: Василь — син Василя — народився 24 квітня 1999 року в Тячеві. З дитинства прагне стати військовим. У 2016 році Василь закінчує Мукачівський військовий ліцей. 2020 — випускник Національної академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного в Львові (танкові війська). У вільний час займається спортом і підтримує здоровий спосіб життя.
Військова служба	▪ Після випуску як офіцер служить у 128 бригаді. ▪ Командир танкового взводу. ▪ Виконує бойові завдання на території ООС. ▪ З перших днів повномасштабної війни Василь разом із побратимами продовжує захищати рідну країну від окупантів на різних напрямках фронту.
Останній чин	▪ «Старший лейтенант Василь Піпчак, позивний Отаман, загинув 1 жовтня 2022 року під час бою з окупантами біля селища Любимівка на Херсонщині. Офіцеру назавжди 23 роки».
Поховання	▪ Похований з усіма військовими почестями в Тячеві
Увічнення, шана	▪ Ім’я Василя включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ Рішенням Тячівської міської ради від 2 березня 2023 року Василю Піпчаку присвоєно звання «Почесний громадянин Тячівської громади» (посмертно).
Спогади, цитати	▪ Дружина Христина: «Мій чоловік був мужнім командувачем і добрим командиром для своїх підлеглих. У моїх очах він був найкращим вірним та щирим сином своєї держави, за яку загинув. Він завжди казав, що все добре. Останні його слова: «Все було, є та буде добре».
Цікаві факти	▪ Позивний — «Отаман».
Родовід	▪ Батьки, брат і дружина Христина.

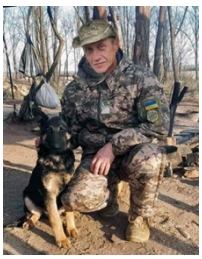

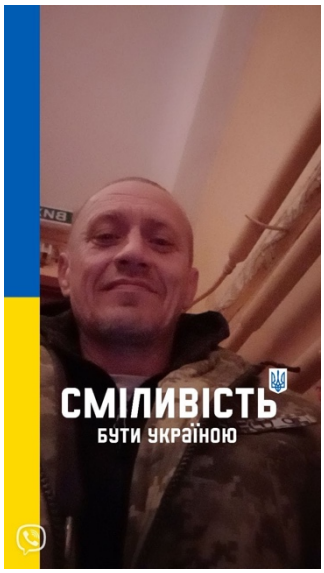
Віталій ПРОКОП

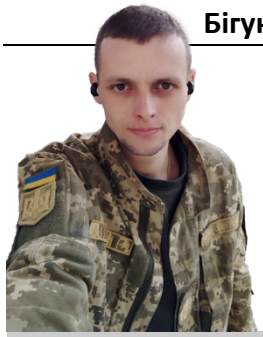
50 років (18 495 днів), військовослужбовець

Футбольний лев і майстер чину

Життєпис і шлях	▪ **Прокоп Віталій Іванович** (09. 10. 1973, Тячів — 29. 05. 2024, н. п. Іванівське біля Бахмута) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання і навчання: Віталій народився 9 жовтня 1973 року у місті Тячів. З самого дитинства займається спортом. Грає у великий теніс і футбол. За свідченнями містян, за успіхи в футболі здобуває з командою безліч нагород у складі дитячої футбольної команди при ДЮСШ, а в дорослому віці — у команді ветеранів за рідний Тячів. ▪ Кар'єра і діяльність: Через два роки після закінчення загальноосвітньої школи, Віталій служить у десантних військах, відтак повертається до рідного міста. Одружується і їде працювати за кордон, зокрема до Угорщини (наприклад, в 2020 році працює в місті Ясберень у медьє Яс-Надькун-Сольнок, на заводі з переробки пластмас й виробництва інших товарів Jász-Plasztik KFT).
Військова служба	▪ 1992-1994 — строкова служба у повітряно-десантних військах. ▪ З 2014 року Віталій добровільно приєднується до ГФ «Народна самооборона». ▪ Після повномасштабного російського вторгнення 13 березня 2022 року повертається з Німеччини, де працював впродовж 2 років, щоб захищати Батьківщину. ▪ Вже з 15 березня проходить навчання в м. Ужгород. ▪ Солдат 2-го зенітно-артилерійського відділення зенітного ракетно-артилерійського взводу роти вогневої підтримки військової частини А7369 (101-ша окрема бригада територіальної оборони) служить на Донецькому напрямку. ▪ «26 квітня 2024 року він зателефонував додому і сказав: «Я повертаюсь на позиції, де колись починав служити. Мабуть, там маю закінчити свою військову службу». ▪ 19 травня 2024 року нагороджений медаллю «Захисник рідної землі».
Останній чин	▪ «Відданий військовій присязі на вірність Українському народу, мужньо виконуючи військовий обов'язок із

	захисту та оборони свободи, Незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України від агресії окупаційних військ російської федерації, Віталій Іванович загинув 29 травня 2024 року внаслідок бойових дій поблизу н.п. Іванівське, Бахмутського району, Донецької області».
Поховання	▪ Похований з усіма військовими почестями в Тячеві 4 червня 2024 року.
Увічнення, шана	▪ Ім’я Віталія включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ 12 липня 2024 року Тячівська міська рада присвоїла Віталію Прокопу звання «Почесний громадянин Тячівської громади» (посмертно).
Спогади	▪ В’ячеслав Бігун: «З Вітьою ми багато років грали у футбол за юнацьку команду Тячева. Грав у центрі нападу. Невисокий різкий, швидкий, з добрим гольовим чуттям. Завжди бадьорий. З класною, особливою посмішкою. Вже десятки років опісля ми ще далі грали часом у неділю на міському стадіоні, де збиралися вже ветерани тячівського футболу. Лише зараз на могилі бачу, що його ім'я - Віталій, а не Віктор. Ми всі його кликали Вітя. Вітя, видно в силу свого характеру, не зміг відсиджуватися й тепер він у нашій пам'яті як людина честі, людина чину. Світла пам'ять і низький уклін тобі, Друже».
Цікаві факти	▪ Віталій був люблячим чоловіком та братом. ▪ За даними від самого Віталія він також навчався в Ліцеї імені Ференца Ракоці ІІ в Берегові. ▪ «Любив тварин і мав чотирилапого друга-вівчарку на прізвисько Бакс, який вірно служив разом з героєм на сході України».
Родовід	▪ Дружина Ярослава (в шлюбі з 12 січня 2018 року), рідні сестри Олена, Наталія і Тетяна.
Цифровий спадок	▪ ФБ: www.facebook.com/profile.php?id=100050607114331 ▪ ФБ дружини: https://www.facebook.com/aroslava.mikolaivna.2025 ▪ Відео зустрічі героя на щиті: https://youtu.be/msAJN3Ja9_4

Андрій ПРУНИЦЯ

30 років (10 968 днів), військовослужбовець

З Пушкіна на Пруницю

Життєпис і шлях	▪ **Пруниця Андрій Віталійович** (24. 01. 1993, Тячів — 04. 02. 2023, Донеччина) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання і навчання: Андрій — син Людмили Михайлівни та Віталія Андрійовича Пруниці — народився 24 січня 1993 року в Тячеві. Середню освіту здобуває в місцевій загальноосвітній школі № 1 імені В. Ґренджі-Донського, згодом здобуває освіту у Тернопільському національному економічному університеті (бакалавра з обліку та аудиту, випуск 2019). ▪ Кар'єра і діяльність: З 4 квітня 2013 року зареєстрований як фізична особа підприємець. У 2019 році одружується. До Андрій повномасштабного російського вторгнення Андрій працює пекарем у пекарні «Тріумф» в Тячеві.
Військова служба	▪ В 2017 році Андрій був прийнятий на військову службу за контрактом, став учасником бойових дій, учасник АТО. ▪ Після повномасштабного російського вторгнення 9 червня 2022 року Андрій добровільно прийшов до ТЦК у Тячеві та був призваний на військову службу за призовом по мобілізації. ▪ Командир 2 відділення розвідувального взводу військової частини А 4117 (50-й окремий полк підтримки, який є військовим формуванням у складі Сил Логістики Командування Сил Логістики ЗСУ) — старший солдат.
Останній чин	▪ «Пруниця Андрій Віталійович (псевдо: «Тихий») вірний військовій присязі, виявивши стійкість та мужність при захисті Батьківщини, гине під час бою 4 лютого 2023 року в районі населеного пункту Іванівське Бахмутської міської громади Донецької області. Андрію було 30 років».
Поховання	▪ Похований з військовими почестями (Тячів, 24. 02. 2024). ▪ Чин прощання — Православна Покровська церква (Тячів).
Увічнення, шана	▪ Ім'я героя Андрія Пруниці включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві.

- Рішенням 18 сесії Тячівської міської ради від 2 березня 2023 року № 1853 Андрію Пруниці присвоєно звання «Почесний громадянин Тячівської громади» (посмертно).
- В березні 2023 року «в Тячеві вулицю Пушкіна перейменували на честь полеглого Героя Андрія Пруниці. Про це розповіли в ГО «Деколонізація.Україна». Цю вулицю вже перейменовували влітку 2022 року іменем комбата «Карпатської Січі» — Олега Куцина, проте в грудні 2022 року — рішення змінили і вулиця Промислова стала вулицею Олега Куцина. А вулиця Пушкіна зберегла свою стару назву».

Спогади, цитати

- Дружина Вікторія: «Мій чоловік завжди був мужній та до останнього подиху залишався на бойовій позиції, давши можливість побратимам зберегти свої життя ціною власного. Нам завжди не вистачатиме найкращого у світі батька та чоловіка. Андрій завжди був на позитиві та заряджав ним інших, ніколи не любив брехню та несправедливість, якої так багато в нашому світі…».
- Ярослав Ребар (командир окремого кулеметного взводу 51-го батальйону в/ч А 4117): «У мене у взводі було 30 чоловік із Тячівського району. У червні 22-го до нашого взводу, одного вечора, привели невеличкого, спокійного, тихого хлопчину. Сказали: «Це ваш тячівський, приймайте». Багато хто з побратимів особисто знав його родину та трагічну історію загибелі батьків, тож хлопця прийняли без зайвих запитань. Він так само, без вагань, узяв лопату і разом з усіма почав копати собі «житло». Минуло небагато часу, він трохи призвичаївся, познайомився з людьми. Якось увечері підійшов до мене і попросив поради. Розповів, що ще з дитинства мріяв стати розвідником і що кращої нагоди, ніж зараз, може й не бути. Я вислухав його, нагадав, що всюди є свої ризики, і порадив переночувати з цією думкою одну-дві ночі, а тоді

	вже остаточно вирішити. Пообіцяв зі свого боку підтримати його в будь-якому рішенні. Два дні й дві ночі Андрій сумлінно виконував усі завдання, і мені навіть здалося, що він передумав. Але — ні. Одного вечора ми сиділи в лісі біля ватри, і він сказав: «Рішення прийнято. Я хочу перейти у взвод розвідки». За кілька днів оформили всі рапорти й документи, і солдат Пруниця з кулеметника став розвідником. Ось така невелика, на перший погляд, історія — продовження якої ви всі добре знаєте». ▪ Дружина (4. 02. 2024): «Вічна тобі пам'ять легких хмаринок. Дякую тобі за те що був в моїм житті В моменти радості, горя та смутку».
Цікаві факти	▪ Позивний — «Тихий». ▪ В 2013 році помирає мама Андрія — Людмила Михайлівна, в 2021 — трагічно, за деякими даними, на чужині, гине тато — Віталій Андрійович. ▪ Служить приблизно 9 місяців до загибелі.
Родовід	▪ В Андрія залишилися дружина та двоє синів — Тимофій і Вергілій, яким на момент загибелі батька було 3 та 2 роки.
Цифровий спадок (ФБ)	▪ ФБ дружини Вікторії: https://www.facebook.com/viktoria.prunica

Аркадій СІДЕЙ

45 років (16 781 день), тракторист, військовослужбовець

Залізний плуг

Життєпис і шлях	▪ **Сідей Аркадій Михайлович** (22. 06. 1977, село Лази, Тячівщина — 02. 06. 2023) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання і навчання, діяльність: Аркадій — син Михайла і Марії — народився 22 червня 1977 року в селі Лази біля Тячева. Згодом родина переїздить на Полтавщину (Глобинський район), де 1984 року Аркадій іде до першого класу. В 1986 році сім'я переїздить в село Ступичне Катеринопільського району Черкаської області. Після школи Аркадій здобуває професію тракториста-механізатора у Катеринополі. В 1998 році разом із батьком Аркадій переїздить до села Лази.
Військова служба	▪ В 1995 році проходить строкову службу в одній з військових частин у Львові — зв'язківцем. ▪ 26 лютого 2022 року, на третій день після повномасштабного вторгнення, Аркадій приєднується до лав ЗСУ, щоб захищати Батьківщину від окупантів. ▪ Солдат служить водієм кулеметного відділення кулеметного взводу стрілецької роти стрілецького батальйону 128 Закарпатської бригади.
Останній чин	▪ Гине 2 червня 2023 року.
Поховання	▪ Похований з усіма військовими почестями в селі Лази.
Увічнення, шана	▪ Ім'я героя включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві.
Спогади, цитати	▪ Мама: «Добропорядний та чуйний, люблячий син, завжди любив допомагати».
Цікаві факти	▪ Позивний — «». ▪ Не дожив 20 днів до свого 46-річчя.
Родовід	▪ Мама Марія Іванівна, родичі.
Цифровий спадок (ФБ)	▪ https://www.facebook.com/profile.php?id=100074082134552

Денис ХВАТОВ

42 роки (15 387 днів), слюсар, військовослужбовець

Золотий з Тячева

Життєпис і шлях	▪ **Хватов Денис Олександрович** (17. 01. 1983, Тячів — 04. 03. 2025, с. Григорівка, Бахмутський район, Донеччина) — український слюсар, військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання і навчання: Денис народився 17 січня 1983 року в Тячеві. Після закінчення Тячівської ЗОШ №2, навчався в Тячівському професійно-технічному ліцеї за спеціальністю слюсар з ремонту автомобілів. ▪ Кар'єра і діяльність: Після строкової служби повертається до Тячева, одружується. Разом із дружиною виховує сина Дениса.
Військова служба	▪ 5 листопада 2001 року призиваються на строкову службу у військову частину А3157 (м. Хмельницький), де служить півтора роки на посаді радіотелефоніста. ▪ Після повномасштабного російського вторгнення 28 березня 2023 року Денис вступає до лав ЗСУ. Він несе службу у військовій частині А0989 (56-та окрема мотопіхотна бригада) на посаді старшого стрільця-оператора. ▪ Звання — молодший сержант. ▪ Підрозділ Денисе веде бойові дії на одному з найнапруженіших напрямків — Бахмутському. Денис виконує бойові завдання, проявляючи мужність та відданість Україні
Останній чин	▪ «4 березня 2025 року, вірний військовій присязі, виявивши стійкість і мужність, гине під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту с. Григорівка, Бахмутського району, Донецької області під час захисту Батьківщини».
Поховання	▪ Похований з усіма військовими почестями в Тячеві 17 березня 2025 року.
Увічнення, шана	▪ Ім'я Дениса включено до списку полеглих меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ Тячівська міська рада присвоїла Денису звання «Почесний громадянин Тячівської громади» (посмертно).

Спогади, цитати	▪ Громада: «Сьогодні, 15 березня 2025 року, відбудеться прощання з героєм, який віддав своє життя за Україну. Автомобіль з тілом Дениса зараз перебуває в дорозі за маршрутом Мукачево — Тячів. Просимо всіх жителів долучитися до вшанування пам’яті загиблого воїна. О 8:30 сьогодні траурний кортеж вирушить за маршрутом Буштино — Тячів. Закликаємо всіх небайдужих громадян приєднатися до формування живого коридору, щоб віддати останню шану герою. Ваша присутність — це вияв поваги та підтримки родині загиблого. Ми розуміємо, як важко втрачати близьких, особливо тих, хто захищав нашу країну. Давайте разом вшануємо пам’ять Дениса та висловимо співчуття його родині».
Цікаві факти	▪ Позивний — «Золотий».
Родовід	▪ Дружина Вікторія, син Денис.

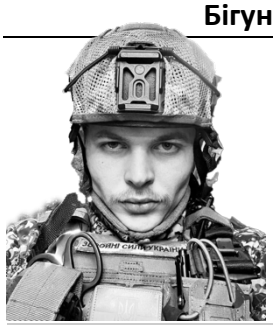

Володимир ХРИПТА

38 років (14 134 днів), столяр, військовослужбовець

Золоті руки свободи

Життєпис і шлях	▪ **Хрипта Володимир Іванович** (29. 11. 1985, с. Нове Село, Виноградівщина — 10. 08. 2024, Торецьк, Донеччина) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання і навчання, діяльність: Володимир — син Івана — народився 29 листопада 1985 року в селі Нове Село на Виноградівського району. В 2004 році закінчує Хустський професійний ліцей, спеціальність — столяр 2 розряду. Має хист до малювання, любить майструвати речі своїми руками. Мешкає в селі Лази Тячівської ТГ.
Військова служба	▪ З початком повномасштабного вторгнення РФ вступає до лав Державної прикордонної служби України. Молодший інспектор 1-ої групи інспекторів прикордонної служби. ▪ 5 грудня 2022 року був звільнений у запас як особа, яка має на утриманні трьох неповнолітніх дітей. ▪ 1 червня 2024 року призваний на службу за мобілізацією в в/ч А5001 (15 окремий батальйон радіаційного, хімічного та біологічного захисту), де проходить військове навчання. ▪ Старший стрілець-оператор (1 відділення 1 взводу 3 роти 2 мехбату в/ч А7028 — 100 бригада). Старший солдат.
Останній чин	▪ Гине 10 серпня 2024 року у бою біля в н.п. Торецьк.
Поховання	▪ Похований з усіма військовими почестями в Тячеві.
Увічнення, шана	▪ Ім’я героя — в меморіалі «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ «Почесний громадянин Тячівської громади» (посмертно).
Спогади, цитати	▪ «Він ніколи не хотів бути героєм, але йому довелося ним стати, бо не бачив свого життя без волі, без незалежної України, без Срібної Землі Закарпаття».
Цікаві факти	▪ Позивний — «Мадяр». ▪ «За своє життя багато подорожував. Був в Німеччині, Люксембургу, Франції, Угорщині, Чехії, Словаччині, Росії, але завжди хотів лиш в Україні, в рідному Закарпатті».
Родовід	▪ Троє дітей. «Свій творчий талант передав трьом своїм донькам, старша втілила його мрію бути художником в життя — поступила в Закарпатську Академію мистецтв»

Артур ШАРУДИЛО

26 років (9 603 днів), військовослужбовець

Малий лев великого серця

Життєпис і шлях

- **Шарудило Артур Олександрович** (20. 06. 1996, Мирноград — 05. 10. 2022, н. п. Степова Новоселівка, Куп'янський район, Харківщина) — український військовослужбовець, учасник російсько-української війни.
- Виховання і навчання: Артур — син Олександра і Віталії — народився 20 червня 1996 року в місті Мирноград (до 2016 року — Димитров) Донецької області. Він виростає у шахтарській сім'ї, де з дитинства проявляє допитливість та ерудицію. Ще в шестирічному віці на запитання бабусі про те, ким він хоче бути, Артур впевнено відповідає: «Тільки поліцейським і військовим». Сім'я згодом переїжджає до села Полтавка Костянтинівського району, а коли Артуру виповнюється 10 років — до села Рубці на Лиманщині. Тут він закінчує Рубцівську ЗОШ з добрими оцінками. У 2018 році Артур здобуває вищу освіту за спеціальністю «Правознавство» в Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ. Під час навчання він демонструє добрі здібності та цілеспрямованість. Для підготовки до фізичних випробувань при вступі до університету він розробляє власну систему тренувань і перевищує необхідні норми.

- Кар'єра і діяльність: Після закінчення університету Артура направляють на роботу в Лиманське відділення поліції (Слов'янський відділ поліції ГУНП у Донецькій області). Він працює оперативним уповноваженим сектору кримінальної поліції. За роки служби в поліції він заслужив авторитет і повагу, отримав численні грамоти та нагороди.

Військова служба

- У 2019 році Артур укладає контракт із ЗСУ та проходить службу в 92-ій механізованій бригаді імені кошового отамана Івана Сірка (в/ч А0501). Командування, розгледівши в ньому цілеспрямованого і патріотично вихованого військового, направляє його на навчання до Львівської академії Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Після завершення навчання його

призначають на посаду командира гранатометного відділення.

- Після повномасштабного російського вторгнення в лютому 2022 року Артур бере активну участь у бойових діях. Він служить у складі 3-го механізованого батальйону 92 ОМБр. Ключові етапи його бойового шляху:
  - Лютий 2022: Виконує обов'язки командира гранатометного взводу, бере участь у обороні Харкова. Служить в КСП 3-го механізованого батальйону в Харкові.
  - Березень 2022: Бере участь у боях за Стару Гнилицю (Чугуївський район).
  - Квітень 2022: Укріплення та оборона в районі населених пунктів Ртищівку та Дачі.
  - 13 травня 2022 року Артур відзначений почесним нагрудним знаком командувача Сухопутних військ ЗСУ «За службу».
  - Червень-липень 2022: Бере участь у контрнаступах і звільненні Гракового (перший наступ 19 червня, другий — 19 липня, де здійснює прикриття піхоти і діє як номер обслуги СПГ-9). Під час бою отримує контузію, але продовжує вести вогонь по ворогу, забезпечуючи евакуацію поранених та загиблих побратимів. За ці дії відзначений командуванням.
  - Серпень 2022: Бере участь в обороні села Коробочкине.
  - Вересень 2022: Його переводять на посаду навідника 2-го механізованого відділення 5-ї механізованої роти 2-го механізованого батальйону.
- Загалом, з перших днів повномасштабної війни і до загибелі, він не має жодного дня відпустки, постійно перебуваючи на нульових позиціях.

Останній чин

- 5 жовтня 2022 року близько 05:30 ранку молодший сержант Шарудило перебуває на передовій поблизу села Степова Новоселівка на Куп'янському напрямку (Харківська область). Він несе бойове чергування на спостережному посту і помічає стрімке наближення ворожої штурмової групи чисельністю до 25 осіб.
- Не розгубившись, Артур повідомляє про загрозу всю свою групу, яка займає оборонні позиції. Під час штурму йому вдається знищити 5 російських загарбників, викликавши паніку у ворога. Решту штурмової групи він разом із двома побратимами успішно ліквідує під час зачистки позицій.

	▪ Того ж дня, близько 12:30, противник підходить ще однією групою. Під час цього бою Артур Шарудило отримує смертельну вибухову травму. ▪ 6 жовтня офіцери підрозділу знаходять тіло Артура та його побратимів.
Поховання	▪ Село Полтавка Донецької області.
Увічнення, шана	▪ Ім’я героя — у списку меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ Орден «За мужність» III ст. (23. 11. 2022, посмертно).
Спогади, цитати	▪ Мама: «Єдина мрія мого сина — жити у квітучій, вільній, незалежній Україні, за котру він віддав своє життя. Синку мій, я буду твоїми крилами, щоб долетіти до твоєї мрії». ▪ Мама присвятила сину такий вірш: «Мій син упав, накривши собою трави, І землю кров’ю окропив. Упав зі словами: «Вибач, мамо, Що вижити в бою я не зумів». Його слова відчула я в собі, Дивилась в небо і кричала я до Бога. — Синочок рідний, Артурчик на війні, Будь ласка, збережи його мені. Тим часом журавлі летіли в небі клином, У вирій відлітати вже пора. І чули всі вони мої слова до Бога, будь ласка збережи моє дитя. Летить по небу журавлиний клин, Несе на крилах біль, пташину втому. А по між них і мій син, який вже не повернеться додому. І клин у небі написав крильми, О, Господи, скажи коли прийде кінець війні? Коли не будуть гинути сини? Бо на землі і так одні могили і хрести. Земля палає і горить, І небеса від болю вже не сині. О, Господи, невже ж не бачиш ти, як ріки сліз Течуть по Україні».
Цікаві факти	▪ Позивний — «Арчі». ▪ Підхід до досягнення цілей: Для успішного складання фізичного нормативу при вступі до університету (28 підйомів на прес) він не просто тренувався, а розробив власні унікальні пристосування і виконав 33 підйоми. Також при вступі його знання з історії здивували навіть ректора. ▪ Особисті якості: Відзначався надзвичайною акуратністю та любов'ю до форменого одягу ще з дитинства.
Родовід	▪ Мати — Боклащук (Куцевалова) Віталія Іванівна. Вона — вчитель історії та географії, колишній заступник директора з навчально-виховної роботи, інвалід II групи, рідні.
Цифровий спадок	▪ https://www.facebook.com/profile.php?id=100008130785307

Анатолій ШУЛЬГА

54 роки (19 766 днів), підприємець, військовослужбовець

З застави на Запоріжжя

Життєпис і шлях	▪ **Шульга Анатолій Борисович** (21. 09. 1969, с. Виблі, Чернігівська область — 03. 11. 2023, н. п. Зарічне, Запорізька область) — український підприємець, військовослужбовець, учасник російсько-української війни. ▪ Виховання: Анатолій народився 21 вересня 1969 року в селі Виблі (за 30 км від Чернігова). Дитинство Анатолія минає у теплій домашній атмосфері, серед працьовитих людей. Батьки прищеплюють йому любов до рідної землі, повагу до старших, працелюбність і відповідальність. ▪ Діяльність: Після закінчення строкової служби на заставі «Тячів» одружується і проживає у Тячеві. Працює приватним підприємцем. Виховує з дружиною двох доньок — Вікторію і Олександру.
Військова служба	▪ У 1988 році призивається на строкову військову службу, яку проходить на прикордонній заставі «Тячів». ▪ Після повномасштабного російського вторгнення Анатолій не вагаючись вступає до лав 128 бригади.
Останній чин	▪ «3 листопада 2023 року, відданий військовій присязі … гине внаслідок ракетного удару в населеному пункті Зарічне Запорізької області». Захиснику було 54 роки».
Поховання	▪ Похований з військовими почестями в Тячеві (8. 11. 2023).
Увічнення, шана	▪ Ім’я героя в списку меморіалу «Україна Нескорена» у Тячеві. ▪ «Почесний громадянин Тячівської громади» (9. 11. 2023).
Спогади, цитати	▪ Тячівська громада: «Анатолій Борисович був хорошим сім'янином, люблячим чоловіком та батьком, вірним побратимом і другом. Вів активний та здоровий спосіб життя. Любив рибалку, лижі, плавання і Закарпатські гори».
Цікаві факти	▪ Один із перших підприємців у Тячеві на початку 1990-их. ▪ Гине під час російського ракетного удару («Іскандер-М») по шикуванню 128 бригади: загинуло щонайменше 19 військових, постраждали і цивільні. ▪ Однофамілець і воїн «Азову» (учасник ще й радянсько-афганської війни) Анатолій Васильович Шульга («Бізон») з Сумщини (1965 р. н.) загинув 28 січня 2015 під Маріуполем.
Родовід	▪ Дружина, двоє доньок..

СТИСЛО ПРО ТЯЧІВ: ІСТОРІЯ, КУЛЬТУРА, СУЧАСНІСТЬ

Загальне	▪ Тячів — місто в нинішній Закарпатській області України, адміністративний центр Тячівського району та Тячівської міської громади. Розташоване на правому березі річки Тиса (притока Дунаю), при впадінні в неї річки Тячівець. Місто лежить у Хустській котловині – частина історичного регіону Мармарощина. ▪ Координати: 48°0’58” пн. ш. 23°34’19” сх. д. ▪ Площа: 12 км². ▪ Населення: 8 887 осіб (на 01.01.2022) . ▪ Висота над рівнем моря: близько 200-300 м (перепад висот у районі сягає 300 м). ▪ Клімат: Помірно-континентальний, з м'якою зимою та теплим літом. Гора Нересен, що височить над містом, вважається місцевим «барометром»: коли вона в тумані — чекають дощу. ▪ Місто багатонаціональне. За даними на 2011 рік, тут живуть представники понад 27 національностей, зокрема українці, румуни (10,6%), угорці (3,4%), німці, роми, інші.
Ключові дати з	▪ Доісторичні часи та античність і вже до IX ст.: заснування поселення, яке згодом отримує назву Тячів.

історії Тячева

- X ст.: територію і поселення захоплюють угорські племена.
- 1241: поселення спустошене під час татаро-монгольської навали хана Батия.
- 1329: Перша згадка назви міста, отримання статусу вільного королівського міста.
- 1472: Спустошення міста молдавським воєводою Штефаном III.
- 1699: Перехід під владу Габсбурзької імперії.
- 1872: Прокладення залізниці через місто.
- 1919: Вхід до складу Чехословаччини.
- 1939: Окупація угорськими військами, розстріл січовиків біля мосту через Тису.
- 1944: 23 жовтня до міста входять радянські війська. Місто стає частиною Закарпатської України, відтак — Закарпатської області у складі УРСР.
- 1961: Офіційне надання статусу міста.
- 1991: У складі незалежної України.

Історія Тячева детальніше

- Доісторичні часи та античність: Територія сучасного Тячева була заселена ще в глибокій давнині. Археологічні знахідки свідчать про присутність людей тут ще в епоху Римської імперії (I-II ст. н.е.), а також про існування поселення Куштановецької культури (I-II ст. н.е.). Ці землі – частина важливих торгових шляхів, зокрема соляного шляху по Тисі до країн Центральної Європи.
- У V столітті через ці землі пройшли численні племена під час Великого переселення народів: гуни, гепиди, вандали, бургунди, остготи, лангобарди та слов'яни.
- Територія, де нині розташований Тячів, здавна була заселена слов’янськими племенами, зокрема так званими білими хорватами. Вони жили по обидва боки Карпат і мали культурну й родову спорідненість із східнослов’янськими племенами, що входили до складу Київської Русі. Саме через Карпати пролягали важливі торговельні та військові шляхи, які поєднували Київську державу з Центральною Європою.
- В часи Київської Русі (IX-XIII ст.) територія сучасного Тячева не входила безпосередньо до її складу, адже вже в X ст. вона була захоплена угорськими племенами, що створили Угорське королівство. Проте Русь мала політичні та військові контакти з Угорщиною, а через Карпати здійснювався обмін людьми, товарами й культурними впливами. Населення Закарпаття зберігало руську (східнослов’янську) мову, віру та традиції, навіть перебуваючи під владою угорських королів. Є підстави

вважати, що руські князі час від часу робили походи через Карпати, аби контролювати стратегічні перевали та торгівлю.

- Середньовіччя та ранній новий час:
  - XI-XIII ст.: За угорських королів територія поступово увійшла до складу Угорського королівства.
  - У 1241 році поселення було спустошене під час татаро-монгольської навали хана Батия.
  - 1329: Перша письмова згадка про Тячів. Угорський король Карл I Роберт надав поселенню (разом з Хустом, Вишковом, Довгим Полем та Сігетом) статус вільного королівського міста з відповідними привілеями (звільнення від податків, право самоврядування). Цей статус пізніше підтверджувався королівськими грамотами у 1406 та 1453 роках.
  - Письмова згадка про Тячів 1329 року, як така, свідчить: поселення існувало задовго до цієї дати — ймовірно, ще в XI-XII ст., коли Київська Русь ще існувала.
  - XIV-XV ст.: Населення міста переважно угорським і німецьким (останніх часто називали шолтисами або саксонцями). Вважається, що саме вони могли заснувати місто під назвою Teutschau (нім. «Німецька пасіка» або «Німецька долина»). Згодом німці асимілюються, а до міста прибувають українці та румуни.
  - 1472: Місто спалює молдавський воєвода Штефан III Великий.
  - 1514: Тячів спустошений під час селянського повстання під проводом Дьордя Дожі.
  - Середина XVI ст.: Після розпаду Угорського королівства Тячів відходить до Трансільванського князівства.
  - 1576: У Тячеві відбувається важлива політична подія — тут номінують на польський королівський престол трансільванського князя Стефана Баторія.
  - 1657: Місто знову спустошене польськими загонами князя Є.-С. Любомирського.
- Період у складі Австрійської (Габсбурзької) імперії:
  - 1699: За Карловицьким миром Тячів разом з іншими землями Закарпаття відходить до імперії Габсбургів.
  - 1703-1711: Мешканці беруть участь у антигабсбурзькому повстанні (війна куруців), після поразки якого місто на кілька років було обкладене контрибуцією.
  - XVIII ст.: Тячів бореться за збереження своїх привілеїв проти Хустської казенної домінії. Містом керує виборний магістрат, воно має право «меча» (судовий орган із правом

страти). У місті з'являється греко-католицька (1751) і римо-католицька (1780) церкви, млин, корчма, митниця.
  - 1779: Біля гори Керекгедь (нині — Округла) починають видобувати сіль.
  - 1787: Населення міста — 1156 осіб, 216 міщанських садиб.
  - 1801: Місто отримує дозвіл на проведення щорічних ярмарків (двічі на рік).
- Новітня історія (XIX-XXI ст.):
  - XIX ст.: У другій половині століття місто втрачає статус міста, але стає окружним центром.
  - У 1872 році через Тячів проходить залізниця.
  - 1919: Після розпаду Австро-Угорщини та Першої світової війни, згідно з Сен-Жерменським договором, Тячів входить до складу Чехословаччини (як частина Підкарпатської Русі). У цей період відкривають школи з українською, чеською та угорською мовами навчання.
  - 1939: У березні, після проголошення незалежності Карпатської України, місто окупують угорські війська.
  - 1944: 23 жовтня до міста входять радянські війська.
  - 1945: Закарпаття входить до складу Української РСР.
  - 1946: Утворено Тячівський район.
  - 1961: Тячів отримує статус міста.
  - 1991: У складі незалежної України.
  - 2001: Постановою Кабінету Міністрів України Тячів відносять до історичних населених місць України.

Культура, пам'ятки та туризм

- Архітектурні та історичні пам'ятки

	○ Реформатська церква: Спочатку римо-католицький костел (XII-XIV ст.), перебудована у 1748 році. Має унікальну дерев'яну касетну стелю, розмальовану яскравим кахлем. У ній — найбагатша бібліотека Мармарощини (до 1944). ○ Греко-католицька церква Св. Михаїла (1751): Дерев'яна церква, пам'ятка архітектури. ○ Римо-католицький костел Св. Стефана (1780). ○ Свято-Покровська церква (1852-1889). ○ Будівля колишньої синагоги (нині — спортивний зал). ○ Будинок, де жив угорський художник Шимон Голлоші (1915-1918), з встановленою меморіальною дошкою. Голлоші заснував тут мистецьку школу, а гора Нересен стала натхненням для його творів. ○ Пам'ятники: Тарасу Шевченку, угорському революціонеру Л. Кошуту, танкісту і воїну УПА Степану Вайді, Ш. Голлоші, обеліск воїнам-визволителям, пам'ятник тячівцям Б. Косенку та К. Шелю, які загинули під час повені 1970 р., пам’ятники полеглим під час воєн, пам’ятник героям Небесної сотні (на місці колишнього пам’ятника Леніна). ○ Скульптура «Королева і служниця» (автор Іван Райчинець): Сучасне втілення легенди про заснування Тячева, встановлена в сквері напроти стадіону.
Легенда про заснування міста	▪ Романтична та трагічна легенда, зв'язана з горою Нересен. За переказами, угорська королева рятується від ворогів зі свитою. Її служниця захищає королеву від стріли, отримавши смертельне поранення. На горі, помираючи, вона вимовляє: «Felséges asszonyom, tecсő nekem ez a hely!» («Як мені подобається це місце!»). Від угорського слова «tecсő» (подобатися) нібито і походить назва міста. А від останніх слів служниці «Úrnőm, ne eresszen el!» («Не відпускайте мене!») — походить назва гори Нересен.
Туризм і потенціал	▪ Тячів як районний центр Тячівського району має високий природно-рекреаційний потенціал. В районі: ○ 67 мінеральних джерел (у тому числі термальних). ○ Солотвинські солоні озера: Вода та лікувальні грязі за складом близькі до Мертвого моря. ○ Гірськолижні курорти: У селах Усть-Чорна (база «Ялинка») та Калини (комплекс «Великий»). ○ Печерницький карстовий масив: Майже 30 вертикальних карстових печер, у тому числі унікальний «Карстовий міст» (природна арка в урочищі Чур).

- Санаторно-курортні заклади: Понад 40 закладів у районі, зокрема в смт Солотвино та Буштино.
- Етнографічні музеї: Регіональний музей етнографії в смт Буштино, приватне зібрання старожитностей «Сріберна земля» в с. Грушово.
- Унікальні дерев'яні церкви «Мараморoської готики» в навколишніх селах (Колодне, Руська Мокра, Німецька Мокра).
- Угольський монастир: Найстаріший на Закарпатті.
- Планується, що через Тячівський район пролягатиме «Закарпатський туристичний шлях».

Інфраструктура і транспорт	▪ Місто має розвинену соціальну інфраструктуру: поліклініку, лікарню, пологовий будинок, аптеки, дитячі садки, школи (з українською, угорською мовами навчання), професійно-технічне училище, дитячу музичну школу, будинок культури, бібліотеки, кінотеатр, стадіон, спортивний комплекс, готелі. ▪ Транспортне сполучення: Через місто проходить автомобільна дорога Ужгород — Івано-Франківськ та залізниця Ужгород — Солотвино. Відстань до обласного центру, Ужгорода: 136 км автошляхом, 149 км залізницею.
Цікаве про Тячів	▪ Тячів — одне з найдавніших міст Закарпаття, розташоване на березі річки Тиси, безпосередньо на кордоні з Румунією. Місто лежить у місці, де гірський хребет переходить у передгір’я, тому поєднує риси і гірського, і рівнинного поселення. ▪ Існує також версія, що назва «Тячів» походить від імені засновника — Тячо, можливо, воїна чи ватажка поселенців. ▪ У середньовіччі Тячів неодноразово руйнується повенями Тиси, зокрема на початку XVIII ст. вода змиває значну частину поселення. Під час Другої світової війни міст через Тису у Тячеві має стратегічне значення: у 1941 році ним йдуть угорські війська в СРСР, а у 1944 році його підривають відступаючі угорсько-німецькі частини. ▪ У 1919-1939 роках Тячів входить до складу Чехословаччини, що приносить йому період культурного розвитку та розбудови. У березні 1939 року в Тячеві, як і по всій

Закарпатській Україні, гримлять події, пов’язані з проголошенням незалежності Карпатської України. Радянська армія входить у Тячів у жовтні 1944 року, після чого місто увійшло до складу УРСР.

- До Другої світової війни Тячів – багатонаціональне місто: українці, угорці, євреї, німці, словаки співіснують й формують культурне обличчя регіону.
- Нині Тячів – адміністративний центр одного з найбільших районів України — Тячівського, який охоплює частину Мармарощини. Поблизу міста збереглися дерев’яні церкви бойківського та гуцульського типу — об’єкти туристичного маршруту «Шлях дерев’яних церков Закарпаття».
- Від Тячева починається один із найживописніших шляхів на Рахів — «дорога вздовж Тиси», яку часто називають «закарпатським серпантином».
- Тячівщина багата на мінеральні джерела й лікувальні води; тут розвивається рекреаційний туризм.
- Тячів за керівництва міського голови Івана Ковача (з 2006 року) розкриває свій потенціал і робить відчутний крок уперед у розвитку.
- У Тячеві народився найтитульованіший (за кількістю нагород) сучасний український кінорежисер — В’ячеслав Бігун, який також, за офіційно підтвердженими даними міжнародної кінобази, є режисером із найбільшою кількістю фестивальних номінацій у світі. Місія режисера — висловлюватися про Україну мовою кіно.
- Місто відоме своєю гостинністю та колоритними фестивалями — від святкування Дня Тячева до регіональних ярмарків з народними традиціями.

ПРО АВТОРА

В’ячеслав Бігун народився в місті Тячів — на березі стрімкої Тиси, в етнічному багатоголоссі Закарпаття. У родині, де поєдналися точність і логіка інженера Степана Юрійовича Бігуна та співчутлива гуманність медика Марії Василівни Свид. Символічно, що їхній спільний життєвий сюжет бере початок у темному залі кінотеатру — в магічному просторі образів, які передбачили подальшу кінематографічну долю сина.

Закінчує Тячівську середню школу №1 на відмінно (з медаллю). У шкільні роки — допитливий, активний, багатогранний: фотографує, грає у футбол і теніс, займається єдиноборствами, редагує і видає шкільну газету. Серед однолітків здобуває промовисте прізвисько — «Філософ».

Не вступивши з першої спроби до університету, працює на місцевому хлібозаводі. Цей час стає для нього внутрішньою кузнею людяності й гарту. Згодом — шлях до омріяного: підготовче відділення, а далі — юридичний факультет Львівського університету імені Івана Франка. Тут, у колі наукового гуртка та щоденної громадської діяльності формується його філософське осмислення права як простору цінностей.

У 1997 році з відзнакою здобуває диплом юриста-спеціаліста та референта-перекладача з англійської. Уже в студентські роки постає як лідер молодіжного правничого руху в Україні: очолює новостворене Об’єднання студентів-правників у Львові, ініціює створення Української асоціації студентів-правників, долучається до заснування Координаційної ради молодих юристів при Мін’юсті та обирається головою Ради. З колегами започатковує Всеукраїнський тиждень права та конкурс імені В. М. Корецького. За свій внесок відзначений найвищою відомчою нагородою Мін’юсту — Почесним знаком (№74).

Завдяки стипендії, яку виборов на конкурентному конкурсі, навчається у США, здобуває ступінь магістра права (LL.M.) в Університеті Коннектикуту. Вивчає американське конституційне, бізнесове та міжнародне право, складає іспит із професійної відповідальності. Працює у провідній міжнародній юридичній фірмі Jones Day у Німеччині й Україні.

Із 2000 року — дослідник Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Стає першим аспірантом за спеціальністю «Філософія права». Захищає кандидатську дисертацію «Людина в праві: аксіологічний підхід» (2004). Працює над заснуванням і редагуванням часопису «Проблеми філософії права».

З часом здобуває фах психолога в Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка.

Стажується і навчається у провідних європейських інституціях: Академії міжнародного права в Гаазі, Європейському університетському інституті у Флоренції, Інституті прав людини у Страсбурзі (керівник — Жан-Поль Коста), юридичному факультеті Гейдельберзького університету (професор Вінфрід Брюггер). Викладає в українських вишах, впроваджує нові дисципліни.

Із 2005 року поглиблює дослідження філософії правосуддя. Публікує першу в Україні монографію «Філософія правосуддя» (2011), а згодом — визнану науково-практичну працю «Доброчесність і правосуддя» (2021), де правосуддя постає судове здійснення ідеї права.

Практичний досвід — робота у Європейському суді з прав людини, де здобуває — за висококонкурентним конкурсом Ради Європи — посаду юриста Секретаріату та стає одним із найпродуктивніших фахівців за кількістю проєктів судових рішень. Водночас правосуддя починає осмислювати і в кіномові — через фільми, семінари, візуальні проєкти.

У 2018 році — учасник конкурсу до Вищого антикорупційного суду (досвід участі викладає у публікаціях і фільмах). Працює над питаннями авторського права, успішно провів перемовини з Гільдіями режисерів і сценаристів Америки.

Має досвід у журналістиці: проходить навчання в Школі професійної журналістики, працює редактором (згодом головним редактором) «Юридичної газети». Його тексти — міст між глибиною науки й гостротою думки. Юридична публіцистика стає прологом до кінематографічного шляху.

Новий вимір — режисура. Здобуває режисерську освіту: Балтійська кіношкола (Таллінн), Паризький університет Нова Сорбонна. Захист магістерського ступеня з кіномистецтва (2016). Створює фільми про українські справи в ЄСПЛ, судову реформу, антикорупційний діяльність. Утверджується як лідер напряму «Право і кіно».

Член Європейської кіноакадемії (2023), Української кінакадемії, Громадської ради Українського Оскарівського комітету (2019-2022), голова Наглядової ради новоствореної Української гільдії режисерів. Випускник програм Aspen Institute. Його дослідницькі та мистецькі інтереси охоплюють філософію права, конституціоналізм, права людини, етику, правову свідомість і візуальне мистецтво.

З 2019 року, за документально підтвердженими даними міжнародної бази IMDB.com, — найтитульованіший (близько 100 нагород, див.: https://www.imdb.com/list/ls543064303) і найпродуктивніший український режисер. На 2025 рік посідає 6-е місце у світі за кількістю нагород, і 1-е місце в світі — за кількістю номінацій. В доробку автора численні титуловані стрічки про відомі особистості, війну, юридичні й експериментальні фільми.

Публікації (Google Scholar: https://bit.ly/3fKKUed) та частина фільмів автора доступні онлайн (фільмографія: www.imdb.com/name/nm6484261). Творчий доробок на 2025 рік: понад 600 публікацій, 50 фільмів (й понад 1300 епізодів серіалу). Авторський кінодоробок осмислено у фундаментальній монографії (Людвик Н. Кіно і легенда: В’ячеслав Бігун. Київ, 2025. 1001 с.) — літописі творчого шляху, де слово й образ сплелися у мереживо сенсів і почуттів, розквітаючи у простір людяності та краси.

Популярне і довідкове видання

БІГУН В’ячеслав Степанович

МІСІЯ: СВОБОДА УКРАЇНИ.

ТЯЧІВЦІ — НА ЩИТІ Й У СЕРЦІ

Монографія

Підписано до друку 24. 09. 2025. Формат 60х84/8.
Гарнітура Calibri. Папір офсетний. Друк цифровий
Ум. друк. арк. 3,9. Наклад 50 прим. Зам. № 2409/25.

Видавець: ТОВ «НВП “Інтерсервіс”», м. Київ, вул. Бориспільська, 9а.
Свідоцтво: серія ДК No 3534 від 24.07.2009 р.

Виготовлювач: СПД Андрієвська Л. В., м. Київ, вул. Бориспільська, 9а.
Свідоцтво: серія В03 No 919546 від 19.09.2004 р.